

Svenska Jägarförbundet

Återrapportering
ALLMÄNNA UPPDRAGET
2014

INNEHÅLL

INLEDNING	4
Svenska Jägareförbundets uppdrag	6
1. Övergripande ekonomisk redovisning	13
1.1 Verksamhetsområde övergripande information	14
1.2 Verksamhetsområde praktisk jakt och viltförvaltning	26
1.3 Verksamhetsområde viltövervakning	40
1.4 Verksamhetsområde älgförvaltning	48
1.5 Verksamhetsområde vilt och trafik	50
1.6 Verksamhetsområde yrkesmässig utbildning	53
UNDERSKRIFTER	54

BILAGOR

1. Revisionsberättelse
2. Jämställdhetsplan
3. Fokusprojekt älg
4. Årsrapport Svenska Mårdhundsprojektet
5. Broschyr Viltkött
6. Butiksmaterial om viltkött
7. Den vilda maten: Styckning av klövvilt
8. Den vilda maten: Laga viltkött
9. Styckschema vildsvin
10. Styckschema älg
11. Ambio – A journal of the human environment
12. Wild boar populations up, numbers of hunters down?
A review of trends and implications for Europe

INLEDNING

Svenska Jägareförbundet bildades för 185 år sedan och är en av de absolut äldsta jakt- och naturorganisationerna i landet. Den bildades i huvudsak för att skydda då hotade djurarter i landet och främja en god jaktetik.

Jägareförbundet innehar och redovisar här det allmänna uppdraget. Uppdraget går tillbaka till 1938 och har sedan dess beslutats av riksdagen 1951 och senast år 2000. Innehållet i dagens uppdrag är av riksdag och regering sammanfattat till ett ansvar att leda delar av den praktiska jakten och viltvården. Redan från starten var ett av syftena att med välutbildad personal med spridning över landet föra ut kunskap och förbättra jaktlig samverkan. Det är också kostnader för främst personal och lokaler samt verksamhet som redovisas.

Jägareförbundet är ingen myndighet. Detta faktum framgår i de utredningar som gjorts genom åren, till exempel SOU 1997:91 om Jaktens Villkor, men även i den särskilda precisering av det allmänna uppdraget som regeringens utredare Madeleine Emmervall presenterade 2004. Jägareförbundet har heller inga möjligheter att fatta bindande beslut annat än inom och för den egna organisationen.

Sveriges jägare betalar sedan 1938 in en årlig avgift, den så kallade jaktkortsavgiften. Avgifterna bildar viltvårdsfonden som förvaltas av Kammarkollegiet men det är regeringen som beslutar om hur medlen i fonden ska disponeras. Ur denna fond erhåller Jägareförbundet, men även andra organisationer, medel till verksamhet. Naturvårdsverket får en betydande del av pengarna från fonden, som till största delen används för att stödja relaterad forskning. Tillsammans med utskicket för betalning av jaktkortet redovisas också hur fondens pengar fördelas, vilket är viktigt för betalningsviljan. Bidraget till Jägareförbundet har av Statskontoret konstaterats vara ett allmänt verksamhetsbidrag av samma typ som andra frivilligorganisationer erhåller, fast då av skattemedel.

Genom allmänna uppdraget har man lyckats koppla ihop en folkrörelse med den statliga viltförvaltningen, som under 76 år framgångsrikt byggts upp på ett sätt som vi ur ett internationellt perspektiv kan vara mer än stolta över.

Jakt är ett viktigt exempel på hållbart brukande av den biologiska mångfalden. Vidare ger jakten viktiga incitament för anpassad skötsel inom jord- och skogsbruk, vilket i sin tur ger ökad biologisk mångfald. Viltförvaltningen är samtidigt kanske det enda området i samhället där det finns en formaliserad struktur (älgförvaltningsgrupper, viltförvaltningsdelegationer) där olika aktörer finner avvägningar mellan olika ekosystemtjänster. Jägarna är därmed viktiga aktörer inom miljömålsarbetet, samtidigt som viltförvaltningen kan fungera vägledande inför en bredare övergång mot fokus på ekosystemtjänster i samhället.

Jägareförbundets verksamheter bidrar i första hand till måluppfyllnad inom *Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Ett rikt växt- & djurliv, Myllrande våtmarker* och *Giftfri miljö*, men även inom *Hav i balans* samt *Levande kust och skärgård, Storlagen fjällmiljö, Levande sjöar och vattendrag* och *Ingen övergödning*. Ett tydligt exempel är jägarnas arbete med att skapa grön infrastruktur i anslutning till vatten, vilket ger positiva effekter för flertalet av målen som angivits ovan.

"Genom allmänna uppdraget har man lyckats koppla ihop en folkrörelse med den statliga viltförvaltningen, som under 76 år framgångsrikt byggts upp på ett sätt som vi ur ett internationellt perspektiv kan vara mer än stolta över."

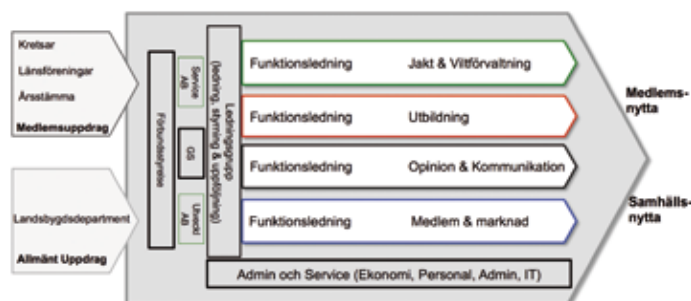
SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDETS ORGANISATION

Svenska Jägareförbundets organisation består av 22 till förbundet anslutna länsjaktvårdsföreningar och på lokalplanet av 339 jaktvårdskretsar. Jägareförbundet, länsjaktvårdsföreningarna och jaktvårdskretsarna är självständiga juridiska personer med egen styrelse och årsstämma. Jägareförbundets styrelse består av ordförande, nio ledamöter och en representant för arbetstagarna. Årsstämman utser på sedvanligt sätt revisorer, två ordinarie och två suppleanter, varav en ordinarie och en suppleant ska vara auktoriserad.

Jägareförbundet hade vid medlemsårets slut, den 30/6 2014, över 155 000 medlemmar och man kan räkna med minst 4 000 förtroendevalda på olika poster i organisationen. Jägareförbundet har 109 personer anställda. Jägareförbundet är alltså en stor folkrörelse med medlemmar, förtroendevalda och personal över hela landet. Personalorganisationen i fält är organiserad i tre regioner, norr, mitt och syd. Detta utifrån att vildnadsförhållandena i stora drag kan uppdelas på samma sätt.

Personalen har under året omorganiserats till vissa delar och bland annat har det bildats fyra funktioner: jakt och viltförvaltning, utbildning, kommunikation och medlem. En ansvarig för varje funktion som verksamhetsleder personal från nationell nivå till fältnivån och motsatt. Syftet med detta sätt att arbeta, organisera och leda tjänstemannaorganisationen är att:

- Öka tydligheten, ansvaret och dra nytta av kompetensen inom respektive funktionsinriktning.
- Tydliggöra kopplingen mellan hur vi arbetar och våra mål på kort- och längre sikt.
- En organisation som är anpassningsbar för våra medlemmars behov, vårt allmänna uppdrag och vår omvärld.
- Utveckla kompetenser fullt ut inom respektive funktionsinriktning samt ge nya karriärvägar.

MODELL FÖR BERÄKNING AV KOSTNADERNA

I regeringens beslut om precisering av det allmänna uppdraget finns, förutom ett antal generella villkor, angivet att verksamheten ska genomföras och redovisas inom ett antal verksamhetsområden. Till dessa verksamhetsområden finns också kopplat ekonomiska ramar.

Ekonomisystemet särskiljer intäkter och kostnader för det allmänna uppdraget från förbundets övriga intäkter och kostnader. Vidare specificeras såväl arbetad tid som övriga kostnader per verksamhetsområde och rapporteras löpande. Med start under 2014 byter Jägareförbundet ekonomi- och redovisningssystem och kommer succesivt under 2015 utveckla och kvalitetssäkra en ny redovisning för anställda. Vi bedömer att det kommer att leda till ytterligare förbättringar vad avser redovisningen av det allmänna uppdraget.

SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDETS UPPDRAG

Det allmänna uppdraget

Leda de delar av jakten och viltvården som framgår av beslut och denna redovisning, i syfte att bidra till att angivna mål samt riksdagens mål för viltvård och viltförvaltning uppfylls.

Generella mål

- Beslutade mål inom verksamhetsområdena för det allmänna uppdraget är uppfyllda.
- Andelen kvinnor ökar såväl i jägarkåren som i ledande positioner på alla nivåer inom Jägareförbundet.
- Viltvården ska bedrivas på ett sådant sätt att den biologiska mångfalden upprätthålls och gynnas.

Generella återrapporteringskrav

Jägareförbundet ska:

- Redogöra och analysera i vilken utsträckning förbundet bidragit till att uppfylla målen för det allmänna uppdraget.
- Redogöra och analysera förbundets arbete med jämställdhet,
- Säkerställa att det allmänna uppdraget särredovisas. Den ekonomiska redovisningen ska specificeras per verksamhetsområde om inget annat anges. En jämförelse ska göras med två föregående år per verksamhetsområde.
- Redovisa hur medlen nyttjats inom varje verksamhetsområde.
- Tillse att den ekonomiska redovisningen är styrkt av revisor.
- Tillse att en kopia av revisionsberättelsen bifogas återrapporteringen av uppdraget.

Särskilt prioriterade områden i beslutet om bidrag ur Viltvårdsfonden för 2014

- Vildsvinsförvaltning
- Folkhälsoaspekter av bly i ammunition.
- Trikinprovtagning vid tillvaratagande av björn och vildsvin.
- Stora rovdjur
- Älgförvaltningen
- Älgobs

De prioriterade områdena redovisas löpande under respektive punkt och i de fall där fokus på frågan varit särskilt omfattande medföljer en särskild bilaga.

Vildsvinsförvaltning är ett särskilt prioriterat område inom det allmänna uppdraget.

FOTO: GÖRAN EKSTRÖM

Vildsvinsförvaltning

Svenska Jägareförbundet ska arbeta för att stärka samverkan mellan i första hand lantbrukare, markägare och jägare. Förbundet ska utarbeta verktyg så som inventeringsstatistik, prognoser för tillväxten av vildsvinsstammen, samt råd avseende till exempel lämpliga avskjutningsstrategier. Förbundet ska arbeta för att motverka olämplig utfodring av vildsvinsstammarna. Förbundet ska verka för att relevant information sprids till berörda aktörer i förvaltningssystemet.

Folkhälsoaspekter av bly i ammunition

Svenska Jägareförbundet ska informera jägare om riskerna med blyhalter i viltkött samt utveckla och informera om förbättrade hanteringsmetoder för viltkött. Förbundet bör också fortsätta arbetet med att finna jaktliga sammanhang där ammunition innehållande bly kan ersättas med mindre hälsovådlig ammunition.

Trikinprover vid tillvaratagande av björn och vildsvin

Svenska Jägareförbundet ska informera om riskerna med kött från vildsvin och björn och vikten av trikinprovtagning, samt lämpligt tillvaratagandet av köttet. Förbundet bör vidare säkerställa att jägare har lättillgänglig information om förfarandet vid trikinprovtagning.

Stora rovdjur

Beträffande de stora rovdjuren björn, järv, lodjur och kungsörn ska förbundet förmedla kunskap om arterna och myndighetsbeslut avseende jakten efter dessa arter till jägare, markägare och jakträttshavare samt om behov finns, bistå myndigheterna med samordning av jägare vid praktisk skydds jakt efter stora rovdjur.

Älgförvaltningen

Jägareförbundet ska bidra till att uppsatta mål inom älgförvaltningen nås. Förbundet ska, om det efterfrågas, lämna förslag på lämpliga förvaltningsstrategier till älgförvaltningsområden. Förbundet ska även bistå älgförvaltningsgrupperna med en objektiv tolkning av såväl genomförd inventering som av insamlad biologisk data. Förbundet ska medverka till att stärka kunskapsnivån i älgförvaltningen genom att bland annat utbilda aktiva inom älgskötselområden.

Älgobs

Svenska Jägareförbundet ska kvalitetssäkra data från Älgobs och ansvara för att data överförs till länsstyrelsernas Älgdata.se.

Älgförvaltning och Älgobs är två viktiga områden i det allmänna uppdraget.

FOTO: ROBIN OSCARSSON

VERKSAMHET

Jägareförbundets arbete inom ramen för det allmänna uppdraget

Svenska Jägareförbundet anser att förbundet har genomfört det allmänna uppdraget för 2014 och att måluppfyllelsen är god och i vissa fall mycket god. Se också under rubriken effektanalyser.

Jägareförbundet konstaterar att en tydlig och väl genomarbetad verksamhetsplan samt en tydlighet i målformuleringarna av det allmänna uppdraget skapat förutsättningar för att göra ett gott arbete och en väl genomarbetad redovisning.

Under verksamhetsåret påverkas Jägareförbundet av beslut och händelser i samhället som innebär att löpande omprioriteringar genomförs. Dessa påverkar resultaten i det allmänna uppdragets verksamhetsområden och kan bidra till vissa justeringar inom ramen för beslutet. I redovisningen framgår vilka nödvändiga omprioriteringar som gjorts.

Långsiktig planering

Svenska Jägareförbundet har satt upp ett antal strategiska mål för framtiden. Inom funktionen jakt och viltförvaltning innebär det att vi strukturerat bygger upp och fokuserar på ett antal områden under en femårsperiod. Vi kommer årligen arbeta med så kallade "fokusprojekt" som på längre sikt ska ge en sammanhållen och gedigen viltförvaltning med tillhörande kvalitetssäkrade verktyg för förvaltarna.

Det övergripande målet för denna process är att 2017 ha kunskap och verktyg för en sammanhållen samförvaltning av såväl klövvilt, som småvilt och rovdjur. I och med att våra viltstammar breder ut sig, och i stora delar av landet, ser vi det inte längre meningsfullt att förvalta enskilda arter var för sig. Dessutom finns inte resurser att bygga flera parallella förvaltningssystem.

Arbetet med att uppnå det övergripande målet startades upp 2013 genom fokusprojekt vildsvin där förbundet samlade och genererade kunskap som förmedlades till såväl personal som förvaltare och allmänhet. Dessutom tog förbundet i samarbete med andra aktörer fram ett simuleringsprogram, "Älgfrode", som stöd för förvaltarna i den nya älgförvaltningen.

Under 2014 omsattes resultaten från fokusprojekt vildsvin i "Vildsvinsbarometern" och en stor genomlysning av den nya älgförvaltningen gjordes i fokusprojekt älg. För att möjliggöra en flerartsförvaltning genomfördes under året också en grundläggande ombyggnad av vår viltdatabas, fokusprojekt viltövervakning, så att indata i förvaltningen kan samlas för alla arter och dessutom analyseras i förhållande till varandra vad avser konkurrens, predation, med mera.

Då majoriteten av älgförvaltningsgrupperna får nya ledamöter under 2015 omsätts under året fokusprojekt älg till en landsomfattande utbildningssatsning riktad mot älgförvaltningsgrupper och viltförvaltningsdelegationer.

Utifrån fokusprojekt viltövervakning kan vi också under 2015 utvärdera och kvalitets-säkra nya förvaltningsunderlag som kan matas in och analyseras i den nya viltdata-basen. Det gäller till exempel kronhjortsobs, vildsvinsobs och rovdjursobs. Eftersom såväl dov- och kronvilt breder ut sig över landet och Naturvårdsverket under året ser över förvaltningssystemet för kronvilt genomför Jägareförbundet också fokusprojekt kronhjort och fokusprojekt dovhjort.

Under 2016 planerar Jägareförbundet tre fokusprojekt för att komplettera luckor i samförvaltningen av allt vilt. Ett fokusprojekt ser över rovdjuren och ett hanterar rådjuren. Slutligen planeras också en större genomlysning av småviltet och fältviltet, de viltarter som det går sämst för nationellt.

2017 avslutas det långsiktiga arbetet genom att samtliga tidigare fokusprojekt slås samman och samanalyseras i fokusprojekt samförvaltning.

För att all genererad kunskap och alla nya verktyg ska få genomslag i förvaltningen planeras också en satsning på ett nationellt "kunskapslyft". Denna satsning syftar till att etablera samförvaltning av vilt över hela landet och utbilda förvaltare och myndigheter med bästa möjliga kunskap och uppdaterade och moderna förvaltningsverktyg.

Långsiktig planering är viktig. Under 2016 planerar Jägareförbundet fokusprojekt rådjur samt en större genomlysning av småviltet och fältviltet.

FOTO FASAN:
OSCAR VON STOCKENSTRÖM
FOTO RÅDJUR:
KENNETH JOHANSSON

VERKSAMHET

Effektanalyser av vidtagna åtgärder

En utökad del i 2014 års allmänna uppdrag, jämfört med tidigare år, är analyser av olika åtgärders effekt. Analyseffekter efterfrågades bland annat rörande vildsvinsförvaltning, trikinprovtagning av vildsvin, dov- och kronhjortsförvaltning samt älgförvaltning.

Analyser rörande effekter av rådgivning och information måste baseras på kriterier som är objektiva, kvantifierbara, möjliga att samla in och som med rimlig sannolikhet kan kopplas till de genomförda åtgärderna.

Ett gott exempel är den intensiva information och utbildning rörande ökad vildsvinsavskjutning som Jägareförbundet genomförde under 2012 vilken resulterade i en kraftigt ökad avskjutning, från cirka 55 000 djur 2011 till drygt 97 000 djur 2012. Detta exempel utgör dock sannolikt ett undantag, generellt är det svårt att analysera vilka effekter en åtgärd ger genom observationer under ett enstaka år, normalt krävs fleråriga tidsserier. Ett exempel är den satsning vi fick rörande minskade skadskjutningar vid björnjakt där ett konsekvent arbete under ett antal år nu går att avläsa som ett lyckat arbete.

Förbundets insatser under 2014 rörande effektanalyser har i första hand koncentrerats till att identifiera parametrar som kan användas för sådana analyser samt samlat data för att erhålla startvärden som kommande års observationer kan jämföras med.

Rörande vildsvin så kan antalet tidningsartiklar som berör kopplingen "vildsvin och skador" användas som ett mått på om förbundets information i frågan ger effekt. Denna information kan inhämtas via sökningar i databaser vilket vi gjort och redovisar. Det är ingen objektiv metod men det vi kan åstadkomma som en indikation.

För trikinprovtagning borde den bästa variabeln vara andelen av fällda vildsvin som trikintestas. Dock kräver detta att förbundet får tillgång till sådana siffror även från privata laboratorier. Idag finns inte, såvitt förbundet känner till, någon samlad statistik rörande trikinprovtagningar av vildsvin.

Vildsvinsavskjutningen ökade från cirka 55 000 djur till 97 000 djur mellan 2011 och 2012. Detta tack vare Jägareförbundets intensiva information och utbildningsinsats.

FOTO: THOMAS OHLSSON

Jägarförbundets arbete med jämställdhet

Personalorganisationen har i ett historiskt perspektiv varit klart mansdominerad och Svenska Jägarförbundet har sedan länge arbetat aktivt för att skapa en jämnare könsfördelning.

Genomsnittligt antal anställda för 2014 uppgick till 109 personer, 33 kvinnor och 76 män. I bifogade jämställdhetsplan beskrivs de övergripande målen och de kortsiktiga målsättningarna för Jägarförbundets jämställdhetsarbete. Lönerna kartläggs regelbundet och påvisar inga skillnader som kan hänföras till kön.

Även om kvinnliga jägare, kvinnliga förtroendevalda och antalet kvinnliga anställda ökar så vore det önskvärt med snabbare ökning. Andelen kvinnor med av oss sökt kunskap i kombination med praktisk erfarenhet av jakt kommer dock säkerligen att öka och skapa bättre förutsättningar för en jämnare könsfördelning

Under året har två ytterligare kortfilmer producerats till jaktserien *På spaning efter jaktens själ*. Denna gång är det två kvinnliga förebilder inom jakten; dels jaktlegenden fotografen och författaren Astrid Bergman Sucksdorff och dels den unga älgjägare Johanna Nilsson från Sysseleåker.

Kvinnor i jakten

Andelen kvinnliga jaktkortslösare var 5,9 procent under 2014 (31 december), vilket motsvarar 16 994 kvinnor (-165 st från 2013). År 1996/1997 var andelen kvinnor i jägarkåren 3,7 procent (11 300 kvinnliga jaktkortslösare).

Av Svenska Jägarförbundets medlemmar är nu 8,3 procent kvinnor, vilket motsvarar 12 536 kvinnor (+29 stycken från 2013). I två av landets länsjaktvårdsföreningar är andelen kvinnliga medlemmar 11 procent, vilket är den högsta andelen kvinnliga medlemmar någonsin.

Förbundet använder andelen kvinnliga jaktkortslösare som jämförelsetal när organisationens mått på jämställdhet utvärderas.

- I förbundsstyrelsen är andelen kvinnliga ledamöter 20 procent.
- I styrelserna för landets 22 länsjaktvårdsföreningar är andelen kvinnliga ledamöter 15,4 procent. År 2001 var andelen 6,1 procent.
- I styrelserna för landets jaktvårdskretsar var andelen kvinnliga ledamöter 8,2 procent. År 2001 var andelen 3 procent.
- 20 procent av provtagarna för Jägarexamen 2013 var kvinnor. Antalet kvinnor som tog jägarexamen 2013 var 2 370. Trenden är stabil de senaste fem åren när det gäller kvinnor som tar jägarexamen. Observera att jägarexamenssiffor från 2014 inte är tillgängliga förrän en bit in på 2015.

Två nya filmer i serien "På spaning efter jaktens själ" har producerats under 2014. En om författaren Astrid Bergman Sucksdorff och en om den unga älgjägaren Johanna Nilsson. Alla filmer om tolv delar finns att se på Jägarförbundets hemsida.

Förbundet har delvis nått sina mål i verksamhetsplanen och i det allmänna uppdraget när det gäller genusperspektiv inom jakten. Att fler kvinnor jagar, eller åtminstone vet vad jakt innebär, blir allt viktigare för jägarkåren och för jaktens position i samhället.

Jägareförbundet arbetar bland annat med verktyget JAQT (kvinnliga nätverk) i sitt genusarbete. JAQT:s syfte är att förmedla vad jakt innebär och nätverken fungerar också som rekryteringsbas av förtroendevalda till Jägareförbundets styrelser på olika nivåer. JAQT-nätverk finns i nästan alla län.

För att både ta del av och bidra till forskningen och utvecklingen av genusperspektiv i jakten sker kontakter med olika universitet, myndigheter och organisationer: SLU, Stockholms universitet, Umeå Universitet, Örebro högskola, Göteborgs journalisthögskola, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Rikspolisstyrelsen, Försvarsmakten, nordiska och europeiska jägarförbund. Föreläsningar om det nationella arbetet med JAQT har genomförts i olika sammanhang. På det vilthistoriska seminariet på Öster Malma gavs en föreläsning om kvinnliga jägare i historien. Förbundet deltar också med ett kapitel om kvinnor i jakten historiskt, i boken Vilt, Människa och Samhälle del 2 (utgivning 2016).

Kvinnliga jägare och genusperspektiv i jakten ger fortsatt positiv genomslagskraft i både riks- och länsmedia. Ett 40-tal journalister, studenter och forskare har fått faktaunderlag och medieservice. Det har varit nationella medieinslag i SVT- Nyheter, TV4-Nyheter, Dagens Industris jaktbilaga, Dagens Nyheter, Expressen, SR-P4, SR-TT, SR-P1/Jakt i P1, Svenska Kennelklubbens jubileumsskrift, magasinet Villebråd, tidningen I form. Ett 70-tal journalister deltog på pressträffen i Stockholm om viltkött och kvinnor i jakten.

Jägareförbundet har delvis nått sina mål i verksamhetsplanen och i det allmänna uppdraget när det gäller genusperspektiv inom jakten.

FOTO: JOHANNA THÖRNQVIST

1. ÖVERGRIPANDE EKONOMISK REDOVISNING

Den ekonomiska redovisningen över det allmänna uppdraget är skild från Jägareförbundets redovisning och uppdelad per verksamhetsområde. Avvikelser kommenteras ytterligare under respektive verksamhetsområde.

Sammanställning av kostnader inom ramen för det allmänna uppdraget

Verksamhets- område	Kostnader 2012	Kostnader 2013	Kostnader 2014	Anvisade medel 2014	Not
Övergripande information	16 553 226	17 311 506	17 878 635	17 800 000	
Information om praktisk jakt och viltförvaltning	16 489 226	18 972 795	19 095 959	19 200 000	
Viltövervakning	4 600 059	6 519 851	5 791 303	5 150 000	1
Älgförvaltning	8 850 033	6 574 719	6 557 686	6 500 000	
Vilt och trafik	2 207 730	3 095 814	1 887 164	2 400 000	2
Yrkesmässig utbildning	1 992 526	1 029 914	872 304	700 000	3
Summa	50 692 800	53 504 599	52 083 052	51 750 000	

Not 1. Extra stora insatser rörande ny databas samt vildsvinsbarometern.

Not 2. Ingen fungerande rapportering vid spårbunden trafik ännu.

Not 3. Fler deltagare på ny kvot som krävt en del arbete med förberedelser ökade kostnaderna något.

Intäkter

Utöver anvisade medel på 51 750 000 redovisas intäkter om 870 597 kronor inom ramen för det allmänna uppdraget.

1.1 ÖVERGRIPANDE INFORMATION

Allmänna uppdragets mål

- Myndigheter erhåller efterfrågade objektiva yttranden inom ramen för det allmänna uppdraget.
- Allmänheten erhåller objektiv och lättillgänglig information om jakt- och viltvårdsfrågor samt om viltforskning.

Återrapportering

Jägareförbundet ska redovisa:

- Hur förbundet försäkrar att objektivitet i den information och service som ges inom det allmänna uppdraget.
- Vilken information som tagits fram och till vilka målgrupper.
- Hur många och vilka utlåtanden och yttranden som olika myndigheter efterfrågat under året.
- Hur många utlåtanden och yttranden som har besvarats på förbunds nivå.
- Hur många besök som webbsidan Vilt och Vetande haft.
- Tidsåtgång för den information till allmänheten, som skett inom ramen för det allmänna uppdraget.
- Hur förbundets projekt Natur och Jakt har bidragit till ökad integration av invandrare.

Rapporterad tid för information

Jägareförbundets personal har rapporterat totalt 19 358 (19 882) arbetstimmar inom ramen för verksamhetsområdet varav 12 227 (11 191) arbetstimmar under information till allmänheten.

En stor del av rapporterad arbetstid utgörs av kontakter med allmänheten via telefon, e-post och besök på förbundets alla kontor.

Personalen har också omfattande kontakter med medier runt om i landet och medverkar ofta vid mässor, informationsmöten, seminarier och liknande arrangemang dit allmänheten har tillträde.

Jorden och skogen i stan arrangeras runt om i landet och Jägareförbundet är med på flera platser. Här i Umeå.

FOTO: ANJA KJELLSSON

Yttranden och utlåtanden

På förbunds nivå har Jägareförbundet noterat 137 inkomna remisser. Av dessa remisser utgör 109 förfrågningar rörande vapenärenden som översänts från polismyndigheterna runt om i landet. Utöver dessa remisser tillkommer ett mycket stort antal yttranden och utlåtanden som behandlats av personal och länsjaktvårdsföreningar. Länsstyrelserna översänder flest remisser i frågor som rör exempelvis skötselplaner för älg och kronhjort, tillstånd av varierande slag samt frågor rörande skötselplaner vid bildande av naturreservat. Bland övriga instanser som översänt remisser till länsjaktvårdsföreningarna finns bland annat regionala myndigheter och kommuner.

Remiss från	Angående	Not
Naturvårdsverket	Garphyttans Nationalpark	14 januari
Naturvårdsverket	Sonfjällets Nationalpark	24 januari
Naturvårdsverket	Stenshuvuds Nationalpark	24 januari
Naturvårdsverket	Dalby Söderskogs Nationalpark	24 januari
Landsbyggsdepartementet	Viltmyndigheten SOU 2013:71	31 januari
Naturvårdsverket	Töfsingdalens Nationalpark	6 februari
Naturvårdsverket	Blå Jungfruns Nationalpark	11 februari
Naturvårdsverket	Norra Kvills Nationalpark	11 februari
Naturvårdsverket	Gotska Sandöns Nationalpark	11 februari
Justitiedepartementet	Skärpta straff för vapenbrott SOU 2014:7	6 mars
Naturvårdsverket	Abisko Nationalpark	28 mars
Naturvårdsverket	Haparanda Skärgårds Nationalpark	28 mars
Naturvårdsverket	Vadvetjåkka Nationalpark	28 mars
Naturvårdsverket	Pjelekaise Nationalpark	28 mars
Naturvårdsverket	Färnebofjärdens Nationalpark	1 april
Naturvårdsverket	Tresticklans Nationalpark	7 april
Naturvårdsverket	Djurö Nationalpark	7 april
Naturvårdsverket	Licensjakt på björn	9 maj
Naturvårdsverket	Inventeringsföreskrifter varg & björn	20 maj
Skogsstyrelsen	Kunskapsplattform för skogsprod.	9 juni
Naturvårdsverket	Översyn av 33 § Jaktförordningen	27 augusti
Miljödepartementet	Miljökvalitetsmålet storslagen fjällmiljö	14 november
Justitiedepartementet	Några ändringar i vapenlagen	26 november
Socialdepartementet	Plan- och bygglagen Ds 2014:31	28 november
Landsbyggsdepartementet	Vildsvin och viltskador SOU 2014:54	1 december
Justitiedepartementet	Organiserad brottslighet SOU 2014:63	8 december
MSB	Överlåtelse och användning av ammunition	16 december
Polismyndigheterna	109 remisser angående vapenärenden	Löpande 2014

ÖVERGRIPANDE INFORMATION

Objektivitet i information och service

Svenska Jägarförbundet har under senare år stärkt samverkan med olika lärosäten och tar även en aktiv roll i gemensamma forskningsprojekt inom jakt och viltförvaltning (se till exempel bilaga Ambio - A journal of the human environment). Det nya arbetssättet säkerställer att data som samlas in av jägarkåren och förbundet används på bästa sätt, och att förbundet upprätthåller en god kompetensförsörjning av våra tjänstemän. Samtidigt ställer samverkan med lärosäten tydliga krav på rutiner där alla resultat presenteras på ett objektivt sätt.

Tydligt är också att förbundets kunskap blir mer och mer efterfrågad då fler myndigheter och organisationer söker samarbete i vilt- och viltvårdsfrågor vilket bör uppfattas som att den information vi förmedlar är objektiv samt att samverkan garanterar det samma. Förbundet har till exempel i samarbete med SLU undersökt jägares, markägares och brukares attityder till viltstammarnas storlek, viltvård samt omfattningen på skador på grödor och växande skog. Genomförandet av undersökningarna har skett med medlemsmedel, men arbetet med att kommunicera resultaten till intressenter, allmänheten och jaktlagsutredningen har delvis skett inom ramen för det allmänna uppdraget. Kommunikationen kommer att fortgå under 2015, med fokus på att föra ut kunskap om attityderna till viltförvaltningsdelegationer och älgförvaltningsgrupper. I övrigt redovisas under respektive rubrik vilken typ av information som tagits fram.

För att säkerställa objektivitet i informationen diskuteras frågan regelbundet på personalmöten. Syftet är att påminna personalen, diskutera gränsdragningar och utveckla metoder som garanterar objektivitet. Vid nyanställningar läggs särskild uppmärksamhet och introduktionsutbildning på hur personalen ska agera för att leva upp till innehållet i allmänna uppdraget.

Erfarenheterna visar även att det går alldeles utmärkt att förena objektivitet med ett stort engagemang från en förtroendemannaorganisation. Uppstår situationer där förbundets roll och objektivitet kan ifrågasättas väljer förbundet att avböja arbetsuppgifter inom det allmänna uppdraget för att vidmakthålla objektiviteten i arbetet inom ramen för uppdraget.

Jägarförbundets kommunikationsarbete

Svenska Jägarförbundet har under 2014 arbetat brett med att informera allmänhet, statliga myndigheter, lärosäten och olika organisationer kring jakt och viltvård. Tillförlitlighet och trovärdighet är ledord i detta arbete. Det räcker sällan bara att informationen är objektiv, den måste förklaras och sättas in i ett sammanhang så mottagarna (såväl myndigheter, politiker, jägare som allmänhet) förstår och kan utvärdera och använda informationen. Detta skapar tillförlitlighet och trovärdighet.

Särskild information om regerings-, riksdags- och andra myndighetsbeslut har publicerats på förbundets webb. Sajten är utformad så att det är lätt att särskilja allmänt uppdrag från föreningsinformation. Informationen har producerats på ett sätt som gör den lättförståelig och sätter beslutet i ett samband, vilket därmed underlättat förståelsen för ämnet.

Erfarenheterna visar även att det går alldeles utmärkt att förena objektivitet med ett stort engagemang från en förtroendemannaorganisation.

FOTO: KENNETH JOHANSSON

Genom personalens försorg har informationen spridits brett i jägarkollektivet, men även till andra intressegrupper. En stor del av informationsarbetet i förbundet går ut på att förklara olika skeenden och vad det praktiskt innebär för samhället som helhet. En del av våra framträdanden i medier har direkt koppling på att föra fram sann och objektiv information till samhället.

Jägareförbundet har också deltagit i många möten, sammankomster och seminarier riktade till otaliga grupper ur allmänheten. Under dessa möten har budskapen och informationen anpassats till de grupper som deltagit, för att öka förståelsen kring behoven för frågan, innehållet i frågan och komplexiteten som ofta följer dessa. Exempelvis har budskap om vildsvinsproblem till markägare främst tagit upp hur man kan förebygga skador, avhjälpa skador, hur lantbrukare får igång en ömsesidig meningsfull samverkan med jägare, hur dialogen bör byggas upp, samt vilka krav parterna ställer på varandra. Informationen har haft som mål att ge en heltäckande bild. Mötena och budskapen kräver därför objektiv information, där fakta är hämtad från aktuell forskning. Mötesdeltagarna har också upplevt hög trovärdighet genom att praktiska erfarenheter från detta problemområde också kunnat redovisats, genom att såväl goda som dåliga exempel har presenterats.

Särskilt fokus under 2014 har legat på att förklara jaktlagsutredningens arbete och förslag, hur EU-val och riksdagsval kan påverka och förändra viltförvaltningen. Politikerdebatter, valkompass, möten och diskussioner i Almedalen är några av dessa aktiviteter.

Jägareförbundet har både arrangerat möten och deltagit i olika sammankomster med myndigheter, lärosäten och organisationer. Ofta har vi skrivit och faktagranskat texter, innehåll i seminarier, rapporter och broschyrer. Syftet med vår medverkan har varit att säkerställa att informationen och budskapen har varit korrekta ur jakt- och viltvårdssynpunkt, samt att nivån på innehållet är relevant och målgruppsanpassad. Förbundet har också genom detta säkerställt att myndigheter, lärosäten och andra organisationer alltid får tillgång till den senaste forskningen och praktiska erfarenheter inom området.

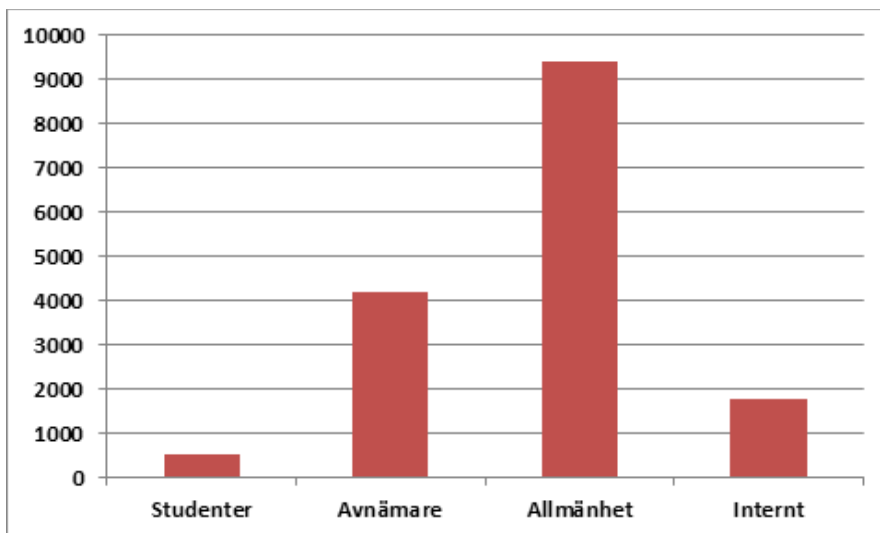
Den höga kunskapsnivån som personalen på Svenska Jägareförbundet besitter har inneburit en stor efterfrågan på delaktighet i olika slags projekt, uppgifter och samarbeten. Mycket av detta arbete går ut på dela med sig av information.

Önskemålen från myndigheter om samverkan och information från Jägareförbundet tenderar att öka. Kanske beror det på att viltförvaltningen och kraven på kunskap, om inte bara en art utan samförvaltning, också ökar. Därtill är viltförvaltning mycket mer komplicerat än vad många inser. Den stora kompetensen som finns i Svenska Jägareförbundet bidrar därmed till höga samhällsvärden, eftersom förbundets delaktighet i samhällsviktiga projekt är så stor.

Information lämnas regelbundet till länsstyrelser, SVA, Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, Polisen och numera också Livsmedelsverket, Kemikalieinspektionen, Havs- och vattenmyndigheten, Helcom, med flera.

Särskilt fokus under 2014 har legat på att förklara Jaktlagsutredningens arbete och förslag, hur EU-val och riksdagsval kan påverka och förändra viltförvaltningen.

Nationella informationsinsatser

Här redovisas förbundets nationella kunskapsbärande verksamheter under 2014, uppdelat efter målgrupp och funktion. Figuren visar det ungefärliga antalet åhörare eller deltagare för respektive kategori.

Studenter innebär åhörare från utbildning vid högskola eller universitet, medan Allmänhet syftar på en övning öppen för allmänheten. Ofta kommer dock åhörarna att huvudsakligen utgöras av jägare, markägare och brukare i någon form. Avnämare beskriver tillfällen där främst yrkesverksamma inom jakt, vilt- eller naturförvaltning varit åhörare. Hit räknas även verksamma inom jord- och skogsbruk. Internt innebär föreläsningar för en målgrupp verksam inom Jägarförbundet.

Till detta ska läggas deltagande vid cirka 50 avnämarmöten, expertpaneler eller konferenser, med sammanlagt ytterligare drygt 1 200 deltagare.

Arbetsgrupper

Nationella tjänstemän deltar regelbundet i arbetsgrupper, referensgrupper och expertpaneler nationellt och internationellt. Funktioner som under 2014 bemannats omfattar bland annat (se lista):

Arbetsgrupper

- IUCN Nationalkommitte
- Wetlands International
- Referensgrupp CAP 2014-2020
- IUCN Goose Specialist Group
- Referensgrupp Mångfald på slätten
- Fågeldirektivets nationella rapporteringsgrupp
- NOWAC (Nordic Waterbirds In A Changing world)
- Centrala skogsskyddskommittén
- Ringmärkarnämnden
- Nationella skogliga sektorsrådet
- Våtmarksfondens forskningsgrupp
- Referensgruppen för länsstyrelsernas IT-portal älgdata
- Future Forests (Future silviculture)
- Future Forests (Balancing conflicting demands)
- Future Forests- Framtids-scenarier för skogen- visioner
- FACE Agri landuse expert group
- FACE bird expert meetings
- FACE Lead in ammunition expert group
- FACE Large Carnivore Working Group
- Commission Dialogue on Large Carnivores
- FORMAs råd för avnämare
- Nationella viltolycksrådet
- SKK jakthundsmöten
- Storfågelforum, Naturvårdsverket
- Kompetensnätverk för kvalitetsutveckling av frivillig-baserad miljöövervakning
- Ekonomisk analys av förvaltning av vildsvin

Jägareförbundets tjänstemän deltar regelbundet i olika arbetsgrupper, referensgrupper och expertpaneler. Våtmarksfondens forskningsgrupp, Wetlands International och Ringmärkningsnämnden är några exempel.

FOTO: NIKLAS LILJEBÄCK

ÖVERGRIPANDE INFORMATION

Konferenser och seminarier

Jakt och viltförvaltning inbegriper många olika intressenter i samhället. Därför arrangerar Svenska Jägareförbundet möten, seminarier och andra sammankomster där dessa frågor stöts och blöts mellan olika parter. Dessutom deltar vi ofta i andra arrangemang där jaktfrågor berörs.

Inför Europavalet genomfördes en debatt kring jaktfrågorna. Deltog gjorde partier med representanter i riksdag och Europaparlament. I debatten definierades ett antal EU-relaterade jaktfrågeställningar. Debatten spelades in och sändes senare i SVT Forum, samt fanns tillgänglig på Jägareförbundets hemsida. Inför valet samlades även ett flertal dokument på hemsidan som klargjorde olika partiers ställningstagande i EU-frågor.

Under Almedalsveckan ordnades två seminarier, först en valdebatt och det andra i samarbete med skogliga intressen. I valdebatten belystes ett flertal jaktliga frågeställningar där partierna fick klargöra sin inställning till de olika sakfrågorna. Debatten spelades in och fanns sedan tillgänglig på Jägareförbundets hemsida, tillsammans med reportage om partiernas åsikter i jaktfrågor, länkar till valmanifest, med mera. Därtill ordnades en debatt om älg- och skogsförvaltning. På båda dessa seminarier deltog 80-100 personer.

Jägareförbundet har bland annat varit arrangör eller medarrangör för följande konferenser och möten:

- Viltforskningsdagar, gemensamt med Naturvårdsverket, 140 personer
- Älgseminarium Öster Malma. 170 personer.
- FACE årsmöte. Europeiska jägarorganisationer. 70 personer.
- Vildsvinsseminarium Vrigstad. 60 personer.
- Avstämning länsansvariga jägare. Nationella viltolycksrådet. 27 personer.
- Nationella rovdjursrådet. 15 personer.
- Regionala sektorsrådet (SVS). 50 personer.
- Sveriges Vildnad. Etikseminarium. 110 personer.

Viltkött

Intresset för att ta tillvara en klimatsmart råvara är stor och intresset för att äta ekologiskt är tydlig i hela samhället - vilket gagnar intresset för viltkött (och jakt). Att äta vilt är ett exempel på hållbart brukande. Och det är inte bara filé och stek utan hela djuret som man vill bli bättre på att ta tillvara. Till exempel har intresset för att röka vilt och att stoppa korv påtagligt ökat.

Även om intresset för att äta naturligt och ekologiskt ökar är kunskapen om viltkött låg. Genom undersökningar vet vi att handeln behöver mer kunskap om viltkött, framför allt vildsvinskött, som de kan vidareförmå till konsumenterna. Viktigt är också att sprida kunskap om trikinprovtagningsförfaranden för vildsvin och björn. Därför har förbundet drivit projekt för att öka kunskapen och intresset för viltkött hos köttansvariga i handeln och därmed få fler som inte

jagar att ta del av en unik svensk resurs. Vildsvinsstammen ökar, men endast 15 procent av vildsvinsköttet når ut till handeln. Att öka såväl tillgänglighet som efterfrågan för vildsvinskött är ett viktigt arbetsområde särskilt med tanke på att vildsvinens spridning kommer att fortsätta.

Jägarförbundet har genomfört endagskurser, så kallade Viltlab, för köttansvariga i livsmedelshandeln i samverkan med Jordbruksverket. I utbildningen fick deltagarna stycka vildsvin och kunskaper om trikinprovtagning, vad som skapar köttkvalitet, viltets egenskaper, tillagningsmetoder samt fick ta del av vilttrender, matlagningstips och marknadsföring till konsument. Deltagarna har efter Viltlab-kurserna sagt sig vilja lyfta fram viltköttet med större intresse och kunskap i butikerna. 20 procent av svenska konsumenter uppger efter projektets slut att deras intresse för vildsvinskött har ökat under de senaste sex månaderna (när projektet pågick). Allt enligt en undersökning av HUI Research som genomfördes direkt efter projektets avslutades.

En viltköttbroschyr, styckningsscheman samt butiksmaterial om viltkött har också tagits fram. Även en instruktiv utbildningsfilm om tillagningsmetoder av viltkött producerades. Allt för att underlätta kedjan från jägare till konsument och sprida intresse och information om viltkött.

Dessutom har medier lyft fram viltkött och framför allt vildsvinskött i högre grad under hösten 2014, vilket ytterligare drivit på intresset för att sälja det i butik. Material finns tillgängligt för alla via Jägarförbundets hemsida under fliken viltmat.

I samband med en pressträff i Stockholm, arrangerad av Jägarförbundet, lagade TV-profilen Lotta Lundgren en viltlunch åt ett 70-tal medierepresentanter och opinionsbildare och pratade bland annat om viltkött. Dessutom lyftes kvinnor i jakten fram genom en rad representanter för kvinnliga jägare, såväl skytteinstruktörer, jaktguider som kvinnliga jaktledare.

Jägarförbundet bjöd den 24 september in media och representanter för jaktbranschen på lunch som TV-profilen Lotta Lundgren lagade. Ett 70-tal jaktintresserade samlades och lyssnade på intressanta samtal om jakt under ledning av Maria Rankka, vice ordförande i Svenska Jägarförbundet.

FOTO: LENA RUNER

Jägarförbundet har i samverkan med Jordbruksverket genomfört så kallade Viltlab-kurser för köttansvariga i livsmedelshandeln.

FOTO: LENA RUNER

Filmen Laga viltkött i serien Den vilda maten är producerad i samarbete med Jordbruksverket.

ÖVERGRIPANDE INFORMATION

Hemsidan

Hemsidan är en av Svenska Jägareförbundets absolut viktigaste kanal för att kommunicera och interagera med allmänhet och jägare. Innehållet på förbundets webbplats centrala del består av information om Jägareförbundet, personal, jakt, regler, regeringens allmänna uppdrag, nyheter, vilt, jägare och natur. Länsjaktvårdsföreningar och jaktvårdskretsar har också egna hemsidor främst med information om den lokala verksamheten.

För att skapa tydlighet mellan föreningsinformation och det allmänna uppdraget finns sedan 2013 en särskild flik med de nyheter och information som är knutet till allmänna uppdraget.

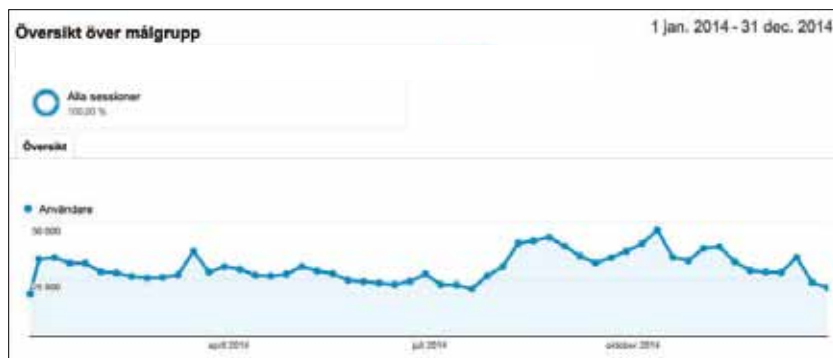
I takt med att allt fler människor använder sociala medier för att inhämta fakta och kunskaper har Jägareförbundet frekvent börjat använda Facebook, Twitter och sin Youtube-kanal, även för ämnen som rör allmänna uppdraget. Detta säkerställer att informationen inte bara når jägare, utan även deras vänner, eftersom vi har hög delningsfrekvens på dessa nyheter.

Svenska Jägareförbundets sajter har genom ett målmedvetet arbete vuxit i besökarantal. Enligt KIA-index som mäter storlek och webbtrafik är förbundets sajter bland de 100 mest välbesökta i landet. Under 2014 har också Svenska Jägareförbundets webbsida gjorts responsiv, vilket innebär att den visas på ett bra sätt oavsett om man använder smartphone, läsplatta eller dator. Detta innefattar sidor till allmänna uppdraget och ökar tillgängligheten i och med att allt fler människor använder smartphones för att söka information.

Besöksfrekvensen, räknat i antalet unika besökare, var 1 022 708 under 2014 (med 13 757 423 sidvisningar). Sedan 2011 finns också webbplatsen Viltmat.nu där fokus ligger på resursen viltmat i olika former. Under året har viltmatsajten ökat till 177 023 unika besökare (med 605 324 sidvisningar).

Hemsidan är den viktigaste kanalen för att interagera och kommunicera med allmänhet och jägare. Under 2014 hade sidan 13 757 423 sidvisningar och 1 022 708 unika besökare.

Vilt & Vetande

Vilt & Vetande förmedlar fakta och kunskap om vilt. Mottagare är allmänheten, myndigheter och massmedia. Informationskanalerna är webb, telefon, mail och en så kallad mobilapp.

Vilt & Vetandes hemsida har under året haft cirka 89 000 användare. Hemsidan förbättras löpande både till struktur och innehåll. Under året har artpresentation för havsörn tillkommit och presentationen för sädgås i grunden gjorts om.

Viltappen

Svenska Jägarförbundets Viltapp är ett lättillgängligt och bra stöd vid fältbestämning av vilda däggdjur och fåglar.

Viltappen fungerade väl som informations-spridare också under 2014. Antalet unika besökare var under året cirka 200 000. Viltappen hade därmed över 500 användare en genomsnittlig dag. Totalt har Viltappen sedan lanseringen knappt 140 000 installationer, varav knappt 30 000 skedde under 2014.

På Vilt & Vetande har under 2014 en artpresentation för havsörn tillkommit och presentationen för sädgås har i grunden gjorts om.

FOTO: NIKLAS LILJEBÄCK
FOTO: KENNETH JOHANSSON

Integration

Under 2014 har Svenska Jägareförbundet fortsatt sin satsning på integration. Modellen som använts de senaste åren har varit framgångsrik och därför har årets arbete fokuserat på att skala upp verksamheten ifrån punktinsatser till att nå ut på bredden till alla delar av landet.

Målet är att nå så många ungdomar som möjligt med information om svensk natur och friluftsliv. Informationen överförs huvudsakligen via friluftsdagar där ungdomar ges möjlighet att få prova på olika verksamheter som fiske, skytte, hundapportering, spika fågelholkar och få praktisk och teoretisk kännedom om svenska viltarter. Dessa dagar anpassas efter deltagarna och till de lokala förutsättningarna, såsom plats, väder, språkkunskap och så vidare. Genom aktiviteterna överförs information om olika relevanta ämnen såsom allemansrätten, viltvård samt Jägareförbundets verksamhet.

Informationen fokuserar både på möjligheter såväl som skyldigheter och syftar till att ge utrikesfödda personer grundläggande kunskaper om svensk natur och friluftsliv, något som etniska svenskar har från erfarenhet. Deltagarna är nyanlända ungdomar mellan 15-18 år som är inskrivna i språkin introduktionsprogram vid de olika gymnasieskolor som Jägareförbundet samarbetar med.

2014 deltog över 300 ungdomar i friluftsdagar i Lund/ Eslöv, Öster Malma/ Nyköping, Borlänge samt Östersund. En nyhet är att intresserade förtroendevalda och annan ideell arbetskraft har möjligheten att komma på studiebesök, där de ges möjlighet att själva delta i verksamheten under en av friluftsdagarna och därigenom få en uppfattning av hur det kan gå till. Med denna kunskap och lite stöd från ungdomsansvarig personal förväntas de planera och genomföra egna friluftsdagar. Under hösten deltog personer från Blekinge län, Jönköpings län, Östergötlands län och Dalarnas län.

Hittills har projektet nått cirka 1 000 ungdomar. Verksamheten har ett pågående samarbete med åtta skolor och det finns flera som har uttryckt intresse för att delta. Deltagande skolor har inspirerats att införa dessa frågor i sina egna program och har till och med tagit initiativet att genomföra friluftaktiviteter på egen hand.

Som stöd tar Jägareförbundet fram handledningsmaterial samt korta filmer. Materialet ska ge tips och information om frågor som hur man kan påbörja arbetet med integrationsfrågor och vad man bör tänka på. Filmerna ska användas för att inspirera och som marknadsföring och ska komplettera redan befintligt filmmaterial från projektet. Under 2014 har flera andra organisationer som till exempel Svenskt Friluftsliv och skolorna använt filmmaterialet i olika sammanhang.

För varje år ger verksamheten Jägareförbundet inte bara ökad kunskap om personer med utländsk bakgrund, deras behov och förmåga, utan också en ökad insikt gällande vår egen organisation samt styrkor och svagheter. Förutom detta bidrar verksamheten varje år både med goda exempel för hur man kan jobba med dessa

frågor såväl som att skapa en mötesplats för ömsesidiga möten och utbyte mellan nya och etniska svenskar. Detta skapar utbildningstillfällen för ungdomar, skolpersonal, tjänstemän och förtroendevalda samt förbättrar opinion och attityder både internt och externt. Verksamheten fortsätter ha en hög och positiv bevakning från både nationella och lokala medier.

Under året har Svenska Jägareförbundet fortsatt sitt samarbete med andra projekt och organisationer inom området integration. Målet är fortfarande att öka effektiviteten genom att dela resurser, erfarenheter, och så vidare. Flera kommuner och organisationer har också visat intresse för ett utökat samarbete.

Under 2015 ska verksamheten utöka sina insatser ytterligare för att integrera förtroendevalda och nya svenskar i vuxen ålder samt färdigställa stödmaterial. Tillsammans med Studieförbundet, Skogsstyrelsen, Borlänge kommun, med flera ska Jägareförbundet fortsätta arbetet för att hitta flera samverkansfördelar och projekt inom integrationsområdet.

Jägareförbundet fortsätter sin satsning på integration. Bilderna är från en friluftsdag i Skarhults kronopark med elever från Polhemsskolan i Lund.

FOTO: MAGNUS RYDHOLM

1.2 PRAKTISK JAKT OCH VILTFÖRVALTNING

Allmänna uppdragets mål

- Kunskapen i praktisk jakt, viltvård och det jaktbara viltets utveckling är god bland markägare, jakträttshavare och jägare.
- Myndigheter, markägare, jakträttshavare och jägare erhåller objektiv information och god service i frågor som rör praktisk jakt, viltvård och det jaktbara viltets utveckling.
- Medverka till korrekt informationsspridning av myndighets beslut om stora rovdjur.
- Information av hög kvalitet tillhandahålls om praktisk jakt och viltvård vid skydds jakt och andra skadeförebyggande åtgärder.
- Jaktsäkerheten är hög.
- Antalet skadskjutningar är få.
- All ammunition är blyfri så långt det är möjligt.
- Den negativa påverkan på hälsa och miljö från användningen av blyammunition är försumbar.

Återrapportering

Jägareförbundet ska redovisa:

- Hur många och vilka kurser, temadagar och liknande som förbundet anordnat.
- Antalet deltagare vid dessa kurser och temadagar.
- Vilket utbildningsmaterial förbundet tillhandahållit.
- Tidsåtgång för rådgivning i praktisk jakt och förvaltningsfrågor.
- Tidsåtgång för arbete med upplysning till myndigheter, markägare, och jägare i markanvändnings- och miljöfrågor relaterade till viltvård och jakt.
- Antalet avgivna yttranden till myndigheter i frågor om skydds jakt.
- Var i landet skydds jakt bedrivs i störst omfattning samt vilka arter som främst är föremål för jakten.
- En kort analys av hur skadebilden har förändras över tiden.
- Hur förbundet har arbetat med förvaltningsfrågor avseende vildsvin och vilka resultat som uppnåtts.
- Hur förbundet har informerat om förvaltning av vildsvinsstammarna, bland annat vilken slags information som spridits, till vilka aktörer och i vilket omfång samt en analys av effekten av åtgärderna.
- Vilket arbete som företagits vad avser främmande viltarter inom ramen för detta uppdrag.
- I vilken utsträckning förbundet har bistått förvaltande myndigheter med samordning av jägare vid skydds jakt efter stora rovdjur och vilka informationsinsatser om myndighetsbeslut avseende stora rovdjur som har genomförts under året.
- Hur förbundet har arbetat för att motverka illegal jakt.
- Hur förbundet har informerat om vikten av trikinprovtagning av kött från vildsvin och björn samt lämpligt tillvaratagande av kött från dessa arter, bland annat vilken information som spridits, till vilka aktörer och i vilket omfång samt en analys av effekterna av åtgärderna.
- Hur förbundet har informerat om förvaltningen av dov- och kronhjortsstammarna, bland annat vilken slags information som spridits, till vilka aktörer och i vilket omfång samt en analys av effekterna av åtgärderna.
- Hur förbundet verkat för att minska antalet skadskjutningar generellt samt specifikt på björn och varg.
- Vilka åtgärder såsom utbildningar och informationsinsatser som förbundet vidtagit i syfte att minska användandet av blyammunition till förmån för blyfria alternativ.
- Hur förbundet har arbetat för att minska den negativa miljöpåverkan från användningen av blyammunition och att lämpliga miljöåtgärder vidtas vid skjutbanor inklusive hur blykontaminerat avfall omhändertas.

Kurser och temadagar

Totalt rapporteras att 4 614 personer genomgått en utbildning under ledning av Jägareförbundets personal. Fokuseringarna på bland annat vildsvin, dov- och kronvilt har resulterat i att antalet deltagare på dessa utbildningar och temadagar ökat väsentligt.

Rapporterade kurser	Antal deltagare
Björnjaktsutbildning	120
Jaktledarutbildning	440
Fotsnara för räv	61
Ledarutbildning skytte	240
Tema jaktskytte	205
Säl och säljakt	97
Ripsnara	104
Tillvaratagande av vilt	184
Tema vildsvin	2012
Tema hjort	563
Tema viltvårdsområden	259
Utbildningsjakt vildsvin	96
Viltundersökare	233

Utbildningsmaterial

Två utbildningsfilmer under temat "Den vilda maten" har producerats under året - "Styckning av klövvilt" och "Laga viltkött". Styckningsfilmen är kursmaterial och formatet gör det möjligt att följa styckningstekniken på mobilen samtidigt som en egen styckning genomförs. Den andra filmen har producerats med stöd från Jordbruksverket och behandlar matlagningsteknik, hygien och styckningsdetaljernas kvalitet. Innehållet i filmen finns främst på Jägareförbundets hemsida.

Rådgivning i praktisk jakt och förvaltningsfrågor

Personalen rapporterar 13 397 (13 586) timmars arbete med rådgivning i praktisk jakt och förvaltning av viltarter.

Miljöfrågor och markanvändning

Under rubriken upplysning till myndigheter, markägare och jägare i frågor rörande markanvändnings- och miljöfrågor relaterade till jakt och viltvård rapporteras en arbetsinsats på 3 597 (4 396) arbetstimmar.

Under året har ett antal temadagar om vildsvin och kurser i vildsvinsjakt anordnats. Här en utbildningsjakt på vildsvin i Agusa.

FOTO: JAN HENRICSSON

PRAKTISK JAKT OCH VILTFÖRVALTNING

Skydds jakt

Svenska Jägareförbundet samverkar med myndigheter och organisationer vad gäller skydds jakt och skadeförebyggande åtgärder, exempelvis Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, LRF, viltförvaltningsdelegationer, Polismyndigheterna och Viltskadecenter.

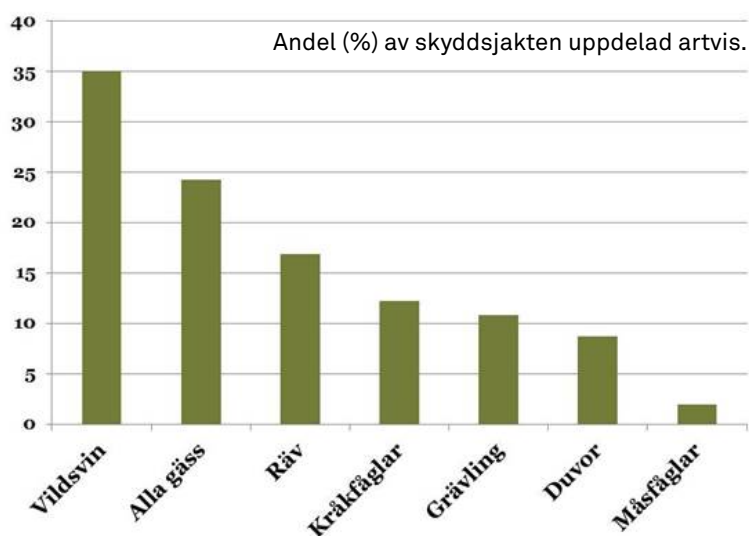
Skydds jakt är i dag ett tämligen vitt begrepp som omfattar olika åtgärder för att förhindra skador inom jordbruk, djurhållning, skogsbruk, vägtrafiken och på fastigheter. Insatserna berör en mängd olika arter i en rad olika situationer. Det kan gälla grävling under ett bostadshus, gäss på badstränder eller i jordbruksgrödor, älg och rådjur i villabebyggelse, olämpliga bäverfördämningar, kronhjorts- och älgskador på skog eller vildsvinsskador i jordbruk och anläggningar. Rådgivningen kan gälla enskilda skydds jaktbeslut eller allmänna skydds jaktbestämmelser. Oftast är rådgivningen också förknippad med råd om hur skador kan förebyggas.

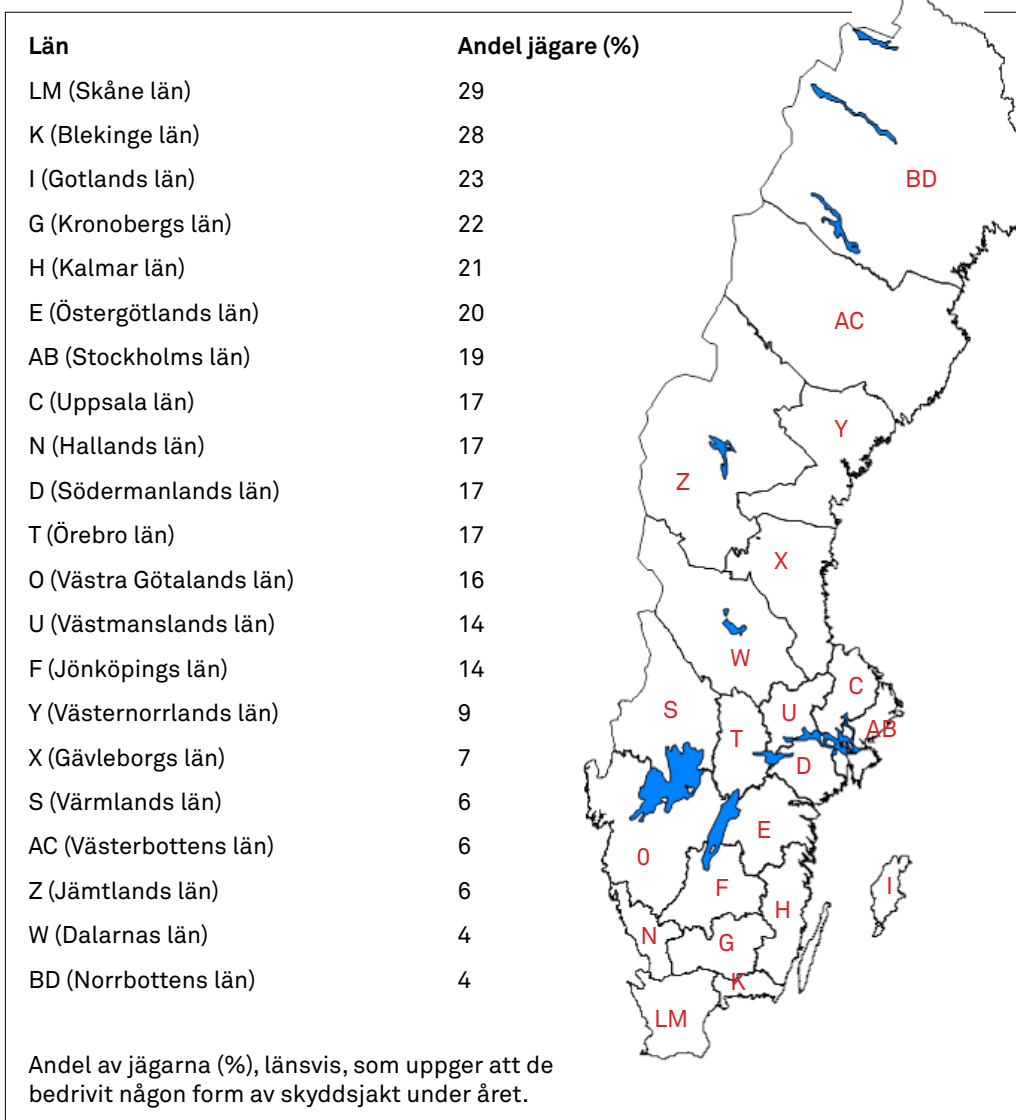
Skydds jaktens omfattning och aktuella arter

Under 2014 gjordes, för första gången, ett försök att kartlägga skydds jaktens omfattning med hjälp av enkäter till enskilda jaktkortslösare. På detta sätt kan vi få en bild av hur mycket skydds jakt som bedrivs på "enskilt initiativ" och således aldrig registreras som ett ärende eller pågående skydds jakt hos myndigheterna. Enkäten gjordes i samarbete med SLU. Sett över hela landet så uppger 13,5 procent av jägarna att de bedrivit någon form av skydds jakt under året. Det är en betydligt högre siffra än vad som tidigare antagits. Skydds jakten är betydligt mycket mer omfattande i södra Sverige, främst beroende på att de arter som främst skydds jagas, vildsvin och gäss, finns i betydligt högre koncentrationer i denna landsända.

I dagsläget har cirka tio län någon form av policy för skydds jakt. Generellt gäller de flesta av dessa synen på skydds jakt efter stora rovdjur. Flera län har också inlett arbetet med policys för hantering av skydds jakt efter gäss, skarv och bäver. Denna typ av policys skapar en förutsägbarhet för den sökande samt minskar ärende- och remisshantering. Totalt har förbundet avgivit 126 yttranden till myndigheter angående skydds jakt.

I norra Sverige är det främst de stora rovdjuren som skydds jagas under renkalvningsperioden. I övrigt skydds jagas säl samt i enstaka fall bäver och älg. Generellt bedrivs skydds jakt på fågel i liten omfattning utanför tätorter i denna del av landet. I mellersta delen av landet rör ungefär hälften av skydds jaktens ärendena fågel och den andra halvan däggdjur. Stockholms-, Uppsala-, Södermanlands- och Västmanlands län har remitterat flest ärenden. Bland fåglarna är det primärt gäss och skarv som skydds jagas. Bland däggdjuren är det främst bäver samt hjort som skydds jagas. Enstaka fall

av skyddsjakt på lo, vildsvin och rådjur förekommer. Skyddsjaktsärendena i södra Sverige berör främst kråkfågel och vitkindade gäss när det gäller fågel. Bland däggdjuren är det framförallt kronhjort som är föremål för skyddsjakt.

Sedan det blev tillåtet att skyddsjaga grågås och kanadagås som uppträder vid fält med oskördad gröda från 1 juli-30 juni har möjligheten att skydda grödorna underlättats. Antalet skyddsjaktsansökningar har sjunkit markant sedan de nya reglerna trädde i kraft.

I hela landet, men främst i södra och mellersta delarna, bedrivs en omfattande skyddsjakt i större tätorter av kommunala skyddsjägare. Omfattningen samt formerna för denna jakt sammanställs i dagsläget inte av någon, vilket skulle vara önskvärt för att fänga skadebildens utveckling och omfattning.

I södra Sverige berör skyddsjaktsärendena främst kråkfågel och vitkindade gäss.

FOTO: NIKLAS LILJEBÄCK
FOTO: KENNETH JOHANSSON

PRAKTISK JAKT OCH VILTFÖRVALTNING

Skyddsjakt, skadebild

För norra Sverige är skadebilden rörande rovdjur och renskötsel relativt konstant över tid. Skadebilden rörande säl och fiske är hög. Speciellt för norra Sverige är att mycket skador orsakas av vikaresäl vilken ännu inte får skyddsjagas. Lantbruket har ökande problem med gäss och svanar.

I mellersta Sverige tenderar antalet ärenden att öka. Särskilt avseende vitkindad gås, men även klövvilt i viss omfattning. Ett fortsatt stort antal ansökningar på varg för skador orsakade på tamdjur och hundar.

För södra delen av landet sker en ökning av skyddsjakter framförallt på gäss. De milda vintrarna gör att koncentrationen av övervintrande gäss ökar för varje år. Ett stort antal vitkindade-, grå-, och kanadagäss stannar nu hela vintern. Beräkningar i slutet av året gav att cirka 600 000 gäss övervintrade. Skyddsjaktsansökningarna på dessa arter tenderar att öka i län som tidigare inte hade så stora problem med skador av gäss. Även svanar ger allt större problem i höstsådda grödor. Mer om gåsförvaltning nedan.

Även skadebilden rörande rovdjur är i en ökande fas i södra delen av landet. Det har skett skyddsjakt efter lo i Halland och Västra Götaland och i Skåne bedrevs det skyddsjakt efter varg. Man har även sökt efter skyddsjakt på varg i Västra Götaland på grund av stora problem med slagna får och hundar.

Skyddsjakt efter säl bedrivs efter knubbsäl på västkusten där kvoten utökats på grund av ett snabbt jaktresultat vilket visar att sälstammen i området är ökande. I Östersjön bedrivs skyddsjakt efter gråsäl, men där är jakten svårare att bedriva på grund av många salskyddsområden.

Generellt gäller att när en allt större del av arealen sköts av älgskötselområden minskar ansökningarna om skyddsjakt efter älg. Dessa hanteras inom respektive område. Kronviltet ökar och kan inom vissa områden orsaka skador. Detsamma gäller dovviltet, men inte i samma utsträckning.

Framtida förvaltningen av gås kopplat till skador

I Sverige har flera gåsararter ökat kraftigt i antal under senare årtionden och som en konsekvens har konflikter med jordbruksintresset ökat på grund av de skador dessa fåglar kan göra på jordbruksgrödor. I och med flera av dessa gåsararter är lovliga för jakt förväntas populationernas antal balanseras/minskas genom avskjutning och direkta problem lösas genom jakt eller skyddsjakt. Denna jakt och skyddsjakt rör dock upp känslor hos andra intressegrupper som ser de stora flockarna av gäss som en stor tillgång.

Under 2014 har Jägareförbundet gjort informella "stickprovskontroller" runt om i Sverige för att känna av hur olika intressegrupper ser på hur gåsförvaltningen fungerar idag. Tydligt är att det finns en konfliktbild i alla områden som hyser högre antal gäss och i vissa fall är åsiktsklyftorna mellan olika intressegrupper mycket stor. Uppenbart är också att de gåsararter som det inte går lika bra för, till exempel fjällgås och skogssädgås, lätt glöms bort i det heta debattklimatet kring gåsskador och gåsförvaltning.

Skadebilden kring säl är hög och skyddsjakt bedrivs på flera håll.

FOTO: NIKLAS LILJEBÄCK

Trycket på jägarna från jordbruksintresset att jaga gäss i större omfattning är stort, men samtidigt är det jaktutövandet som ofta står i fokus från kritiska intressegrupper. Till skillnad från andra konflikter inom viltförvaltningen i Sverige är alltså jaktintresset här "klämd" mellan trycket från de som vill minska antalet gäss och bevarandesidan, i kontrast mot till exempel älg och vildsvin där jägarsidan också är de som på sätt och vis också tar bevarandeperspektivet. Denna mittposition kan idag ofta skapa en svår situation för den enskilde jaktutövaren som kan få ett direkt uppdrag från markägaren eller jordbrukaren att skjuta gäss, men samtidigt blir den som blir kritiserad när jakten sker. Men denna position skapar också en potential för jägarorganisationer att ta en neutral medlarroll i dessa konflikter. Behovet av en handpåläggning från förbundet som en del i sitt allmänna uppdrag bedöms som stort och förbundets position i denna fråga som mycket svår att ersätta med myndighetsinitiativ.

Slående i den stickprovskontroll förbundet gjort är att konfliktgraden i områden som håller gäss inte nödvändigtvis behöver vara kopplad till vare sig skadebild eller antalet gäss. Tydligt är också att konflikterna finns i hela landet, oberoende av vilken art av gås som är vanligast. Istället verkar konfliktgraden vara avhängigt brister i kommunikation mellan intressegrupperna samt att vissa enskilda personer kan vara drivande i motsättningarna genom aggressiv argumentation, avståndstagande till andras åsikter eller beroende på bristande kunskap (inte sällan en kombination av alla dessa tre faktorer).

Det finns bra exempel på där gåsförvaltningen i enskilda områden bygger på gemensamma ställningstaganden från intressegrupperna. Viltskadecenter vid SLU och enskilda länsstyrelser har inrättat så kallade "gåsförvaltningsgrupper" med gott resultat. Inom dessa grupper diskuteras problem och lösningar, till exempel rutiner för skyddsjaksdispenser och skadeersättningsformalia, och de ingående parterna får komma till tals och inte sällan kan många konflikter undvikas redan vid mötesbordet. Bildandet av sådana grupper på fler platser är ett bra sätt att föra gåsförvaltningen framåt i Sverige och minska konfliktytor. I samtal med Viltskadecenter ser vi också stora möjligheter till samarbeten och synergieffekter om gemensamma satsningar kan göras. Sådana grupper bör ledas av representanter från berörd länsstyrelse medan identifiering av särskilt prioriterade områden och initiativet till bildande av en grupp bättre utförs av en intresseorganisation.

Förbundet ser en stor möjlighet med viss resursförstärkning att agera nationellt för att kartlägga särskilt utsatta områden där konflikterna är extra stora och troligen även genom sin fältorganisation och dess kontaktnät hitta nyckelpersoner inom jägarled och markägare för att i nästa steg informera och utbilda dessa i samverkan med myndigheter och Viltskadecenter. I ett senare skede kan förbundet medverka till att gåsförvaltningsgrupper inrättas där behov finns.

Under 2015 avser förbundet att påbörja en kartläggning av särskilt viktiga områden där konflikterna är stora. I framtiden avser förbundet att fortsätta sin dialog med Viltskadecenter för att se över möjligheter att genom riktade insatser ge förutsättningar för att skapa gåsförvaltningsgrupper i de områden där det idag finns stora konflikter samt att se över behov och möjligheter till riktade utbildningspaket till jägare i särskilt belastade områden.

Milda vintrar gör att koncentrationen av övervintrande gäss ökar för varje år. Ett stort antal vitkindade gäss, grå-, och kanadagäss stannar nu hela vintern. Beräkningar i slutet av året visade på cirka 600 000 gäss.

FOTO: NIKLAS LILJEBÄCK

PRAKTISK JAKT OCH VILTFÖRVALTNING

Arbete med förvaltningsfrågor avseende vildsvin

I dagsläget finns populationer av vildsvin i hela södra, samt delar av mellersta Sverige. De tätaste stammarna finns i den sydöstra delen, medan spridning främst sker mot väst och norr, något som kommer att fortsätta till olika lokala populationer växt ihop i ett mer eller mindre sammanhållet utbredningsområde. Detta medför att landets vildsvinsstam kommer att växa under många år framöver, även om populationerna hålls konstanta eller minskar i de etablerade områdena.

I delar av södra Sverige, till exempel Kronobergs län, har vildsvinspopulationerna varit allt för täta för att upplevas vara i balans med övriga intressen. Där har förbundet aktivt verkat för minskade stammar via en ökad avskjutning, något som också resulterat i minskade konflikter. I Skåne har vildsvin funnits etablerade under lång tid, och erfarenheterna pekar på att man där lyckas hålla stammarna på en nivå som accepteras av både jägare och markägare.

Förbundet har särskilt fokuserat på hantering av vildsvinspopulationer som finns i eller i närheten av större tätorter. I ett område söder om Göteborg samverkade förbundet med Göteborgs stad, LRF och Skogssällskapet i syfte att minska de problem som uppkommit med en stadsnära vildsvinspopulation. I de södra delarna av Stockholms län uppstod motsvarande problem under försommaren 2014. Förbundet arrangerade där informationsmöten och uppmanade jägarkåren till en riktad och koncentrerad jaktinsats under tre specifika datum. Åtgärderna utvärderas nu och syftet är att under 2015 formalisera de nya kunskaperna i ett rådgivnings- och utbildningspaket till kommuner och andra berörda. Se även bilaga "Wild boar populations up, numbers of hunters down? A review of trends and implications for Europe".

Informationsarbete rörande vildsvinsförvaltning

Arbetet med förvaltningsfrågor bedrivs anpassat till de förutsättningar som föreligger. I norra Sverige, där vildsvin inte finns idag, har förbundet erbjudit jägare och markägare en generell utbildning om förvaltning och jakt i syfte att skapa beredskap och öka kunskapen i de fall vildsvinen sprider sig norrut. Dock var intresset för lågt för att någon utbildning skulle genomföras.

I mellersta delen av landet har totalt 15 temakvällar anordnats, omfattande totalt 581 deltagare. Ofta anordnas dessa tillsammans med den lokala LRF föreningen. Vildsvinens biologi och levnadsvanor har behandlats liksom skadeförebyggande åtgärder samt strategi, planering och metodval vid jakt på vildsvin. Utöver detta har förbundets konsulenter informerat om vildsvin vid lokala möten med, till exempel, lantbrukare, jägare och personal från kommuner, totalt 361 personer.

Jägareförbundets "Handlingsplan vildsvin" har presenterats i de flesta av de jaktvårdskretsar med vildsvinsförekomst i landet. Handlingsplanen har också föredragits för Stockholms läns viltförvaltningsdelegation vid ordinarie möte den 9 september. På förbundets undervisningsmarker i Forsmark och Skogholm har totalt 96 personer genomgått endagskurser i förvaltning och praktisk vildsvinsjakt under året.

I södra Sverige har totalt 199 personer deltagit i seminarier och temakvällar, vilka förbundet ofta anordnat i samverkan med LRF. Där har fokus legat på samverkan i

Under 2014 har Jägareförbundet särskilt fokuserat på hantering av vildsvinspopulationer som finns i eller i närheten av större tätorter.

FOTO: THOMAS OHLSSON

förvaltningen. Konsulenterna i regionen har i den löpande verksamheten informerat 925 personer om vildsvinsförvaltning. En särskild satsning gjordes vid Elmia Lantbruksmässan då förbundets personal fanns på plats och mötte cirka 5 000 mässbesökare per dag. Förbundet har en löpande dialog med LRF. I sydost gjordes en gemensam skrivelse angående problemet med olämplig utfodring med sockerbetor.

Förbundet bedriver även verksamhet rörande vildsvin i Agusa vilthägn. Under året testades 236 hundars lämplighet för vildsvinsjakt. Totalt 70 personer deltog i dags- eller helgkurser rörande vildsvinsförvaltning och jakt, medan ytterligare 150 personer fick kortare information i dessa frågor.

Under senare delen av året introducerades förbundets web-baserade rådgivningsverktyg för vildsvinsförvaltning, "Vildsvinsbarometern". Barometern, som uppdateras månadsvis eller med tätare intervall när behov finns, är en variant av expertsystem. Sådana är mycket vanliga i internationell viltförvaltning men relativt ovanliga i Sverige. Experter i systemet är förbundets konsulenter runtom i landet. Utifrån statistik om trafikolyckor, avskjutning och klimat samt daglig kontakt med jägare och markägare sammanställer de läget och ger råd om hur avskjutning och eventuell utfodring bör inriktas. Vid behov kan också råd lämnas rörande jaktens utformning, till exempel vid sen föryngring då hundjakt tidigt under säsongen kan vara olämplig eller vid tidig mjölkmodnad för spannmål då extra jaktinsatser för skydd av grödor kan krävas. Ett mycket viktigt underlag utgör de numera talrika viltkameror som jägare och markägare använder. Via dessa kan precisa och snabba uppskattningar erhållas rörande, till exempel, förekomst, födelsetidpunkter och kullstorlekar.

I ett försök att bilda oss en uppfattning av hur framgångsrikt informationsarbetet varit rörande skador har vi genomfört en analys av trenden i antalet tidningsartiklar som berör kopplingen "vildsvin - skador" via mediebevakningsföretaget Meltwater. Totalt erhöles 470 träffar för 2013 och 251 träffar för 2014, vilket nästan innebär en halvering. Detta kan ses som att informationsarbetet resulterat i en minskad konfliktnivå.

Information om kött och trikinprovtagning

Den film som lagts ut på webben om vikten av trikintest och hur man genomför den har vi även puffat för på förbundets viltmatsajt, eftersom många jägare med flera, går in och inhämtar information om tillvaratagande av viltkött här. Under fjolåret sågs filmen av 4 567 enskilda personer (sedan den lades ut av totalt 10 145). Adressen dit är: <http://jagareforbundet.se/jakten/jaktnyheter/2013/10/sa-tar-du-ett-trikinprov/>

Genom den lyckade utbildningen av viltprovtagare så nås många jaktlag och jägare av den viktiga informationen om trikinprovtagning. En annan viktig spridningskälla är jaktledarutbildningen.

Under 2014 fälldes knappt 84 000 vildsvin och ingen människa har rapporterats smittad av trikiner under året.

PRAKTISK JAKT OCH VILTFÖRVALTNING

Bistå vid förvaltning av de stora rovdjuren

Svenska Jägareförbundet har under året bistått myndigheterna främst länsstyrelser, vid samtliga skyddsjakter på varg och lo utanför renskötselområdet. Bidragen har främst varit hjälp med att organisera jakten, utse jaktledare och utbilda de jägare som ska genomföra skyddsjakten. Förbundet har även bidragit med kartmaterial samt upprättat kontaktlistor.

I några "pilotlän", bland annat Kalmar län, har Jägareförbundet tillsammans med länsstyrelsen skapat en jourgrupp som snabbt kan sättas in om skyddsjakt på stora rovdjur beslutas i länet. De ingående jägarna och hundarna erbjuds fortlöpande träning i, bland annat skytte, och får möjlighet att specialträna sina hundar i samarbete med Viltskadecenter på Grimsö. Förbundet utvärderar denna modell under året och tar inför nästa år beslut om denna modell kan vara lämplig över hela, eller delar av, landet.

Samtliga beslut om skydds- och licensjakt som fattats under året finns redovisade eller länkade till på vår hemsida. Särskilda samlingssidor finns för björn-, lo- och vargjakten. Där finns övergripande regelverk samt länkar till beslut på nationell eller regional nivå.

I några län, bland annat Värmland och Örebro, samverkar förbundet effektivt med länsstyrelserna med verktyget RovSMS. Det blir en mycket effektiv kanal direkt ut till jägarnas telefoner där kvarvarande tilldelning, förändringar i regelverk eller önskemål om inventeringar kan förmedlas.

Arbete med att motverka illegal jakt

Svenska Jägareförbundet har under året arbetat lokalt med att samordna jägare och markägare för övervakning i områden där tecken på illegal jakt funnits. Detta har lett till två fällande domar, vilket är en svagt ökande trend.

I takt med stigande efterfrågan på viltkött har den organiserade illegala jakten troligen ökat. Särskilt större gårdar i Mälardalen och Skåne beskriver en ökad illegal jakt på främst dovhjort. Denna typ av illegal jakt har vid ett flertal uppdagade fall bedrivits i organiserad form vilket ytterligare försvårar arbetet.

Illegal jakt på stora rovdjur är fortfarande mycket begränsad till några få kända fall. Förbundet har under året jobbat hårt, vid bland annat möten och informationsträffar, med att motverka illegal jakt i allmänhet och på stora rovdjur i synnerhet.

Trots intensifierade ansträngningar att motverka illegal jakt på stora rovdjur uppfattar förbundet att attityderna snabbt förändras mot en mer tillåtande attityd hos såväl jägare som landsbygdsbefolkning. Utvecklingen har ett klart samband med vargförvaltningen och sannolikt kan den nyligen genomförda licensjakten på varg vända denna oönskade utveckling.

Under året har Jägareförbundet bistått myndigheterna, främst länsstyrelserna, vid samtliga skyddsjakter på varg och lo utanför renskötselområdena.

FOTO: MIA PETZÄLL

Jägareförbundet har etablerat samarbete med SLU för att på ett mer formaliserat sätt följa och kartlägga attitydförändringarna till illegal jakt. Bland annat har förbundet anordnat seminarier där forskarna kunnat djupintervjua ett representativt urval av jägare. Projektet pågår även under 2015 och slutliga resultat kan förväntas under hösten.

Under 2014 har Jägareförbundet också förekommit i riksmidia som SR, SVT och Expressen angående illegal jakt.

Minskade skadskjutningar, särskilt björn och varg

Svenska Jägareförbundet har under året intensifierat arbetet med ökat träningskytte. Övningskyttet på traditionella skjutbanor har stöttats genom att ett stort antal skytteinstruktörer utbildats i förbundets regi.

Förbundet har särskilt fokuserat på övningskytte och skadskjutningar i sin mässverksamhet under 2014. Cirka 6 800 mässbesökare har fått möjligheten att skjuta på rörligt vilt i simulator för att se sina begränsningar. Simulatoren fanns på Färviken Game Fair, Noliämässan, Tullgarnsmässan samt Bosjöklostermässan.

Ett samarbete med de befintliga skyttebiograferna har etablerats. I dagsläget finns fem skyttebiografer och där beräknas cirka fyra miljoner övningskott ha avlossats under 2014. Förbundet bistår även med rådgivning för ett flertal planerade skyttebiografer. Förbundet har nu ändrat sitt skyttereglemente så att möjligheterna att avlägga de av förbundet framtagna skytteproven, till exempel älgbaneskyttet och björnpasset, nu finns på samtliga skyttebiografer. Förbundet har också medverkat till att filmmaterial att skjuta på i biograferna nu finns med både björn och varg.

Då inga vargar sköts under beståndsreglerande jakt 2014 kan ingen skadskjutningsfrekvens kartläggas. Förbundet har under året medverkat till att ta fram ytterligare skyttefigurer för varg och björn samt fortsatt ett samarbete med ägare av mobila skjutbanor som på kort varsel kan anordna ett övningsstillfälle för till exempel en snabbt beslutad skyddsjakt.

Antalet avlagda björnpass fortsätter att öka och intresset är fortsatt stort över hela landet. Den riktade satsningen på minskade skadskjutningar vid björnjakt, som initierades i allmänna uppdraget 2008, har nu gett bra genomslag och 2014 återfanns drygt 98 procent av de påskjutna björnarna. Denna nivå på skadskjutningar är helt jämförbar med nivån för jakt på klövvilt i Norden.

Förbundet har sedan 2008 jobbat med att utveckla eftersöksekipage för björn samt informerat och utbildat i björnjakt. Jägarna har utvecklat sin jakt, använder generellt ett bättre hundmaterial och kunskapen om svårigheterna vid björnjakten har slagit igenom på kort tid. Björnjakten idag är antagligen en av de jaktformer som har absolut lägst skadskjutningsfrekvens.

Arbetet med att öka träningskyttet har intensifierats och Jägareförbundet har särskilt fokuserat på övningskytte och skadskjutningar i sin mässverksamhet.

FOTO: MADELEINE LEWANDER

PRAKTISK JAKT OCH VILTFÖRVALTNING

Bly i ammunition

Under de senaste åren har flera utländska studier visat på förekomst av blyrester från ammunition i viltkött och förhöjda blodblyhalter hos konsumenter av viltkött. För Svenska Jägareförbundet är viltköttets status som värdefull resurs och nyttigt livsmedel av central betydelse. Skulle det finnas negativa hälsomässiga effekter av att konsumera någon form av viltkött är det dessutom sannolikt jägarkåren och våra familjer som utgör en eventuell riskgrupp.

Jägareförbundet har tagit miljö- och hälsoeffekterna av ammunitionsbly på allvar. Förbundet inledde därför ett samarbete med Livsmedelsverket och Statens Veterinärmedicinska Anstalt 2011. Målet var att undersöka förekomsten av blyrester från ammunition i svenskt viltkött, samt ta fram och kommunicera råd om köttantering som minimerar risken att man får bly i viltköttet och i miljön.

Undersökningarna är nu klara, och publicerades av Livsmedelsverket under hösten 2014: <http://www.slv.se/sv/Fragor--svar/Fragor-och-svar/Bly/Bly-i-viltkott/>. Resultaten visar att blyfragmenten sprider sig längre från sårkanalen än vi trott och att blyhalterna är högre än vi trott i området nära sårkanalen. Blyrester förekommer även i viltkött avsett för konsumtion. Samtidigt så visar undersökningarna att det går att få bort blyresterna genom att skottrensa med tillräcklig marginal. Alternativt använder man blyfri ammunition.

Förbundet har under 2014 låtit genomföra en jämförande undersökning av skottverkan för blyfri och konventionella ammunition, samt avser under 2015 inleda diskussioner om klassning av ammunition med ansvariga myndigheter.

Förbundet har upplevt en tydlig förändring i attityderna till blyfri ammunition under 2014, vilket även tycks avspelas i försäljningssiffror från handeln. Förbundet har sammanfattat kunskapsläget om miljö- och hälsoeffekter av bly i ammunition på: <http://jagareforbundet.se/jakten/kottantering/> Där finns även beskrivningar av hur man skär rent, ammunitionsalternativ och hur man väljer blyfri ammunition

Arbetet med att minska miljöpåverkan av blyammunition

Svenska Jägareförbundets arbete med att minimera miljö- och hälsoeffekter av bly i ammunition går hand i hand. Exempelvis måste det kött som skärs bort för att minimera risken att få bly i viltkött tas omhand så att inte vilda djur kommer åt det. All förbundets rådgivning tar därmed upp både miljö- och hälsoeffekter.

Resultaten från de genomförda undersökningarna har kommunicerats i Svensk Jakt, via förbundets hemsida samt genom pressmeddelanden och kontakter med medier. Vidare har resultaten kommunicerats internationellt till myndigheter och intresseorganisationer, samt vid internationella forskarkonferenser i Europa och Nordamerika.

Jägareförbundet har sammanfattat kunskapsläget om miljö- och hälsoeffekter av bly i ammunition på sin hemsida. Där finns även beskrivningar av hur man skär rent, olika ammunitionsalternativ och hur man väljer blyfri ammunition

Förbundets utbildningar i köttantering och för viltundersökare har kompletterats med de nya resultaten, som även kommunicerats gentemot företrädare för vilthanteringsanläggningar. Fördjupade studier av hälso- och miljöeffekter av olika typer av ammunition kommer att bedrivas under 2015, i samarbete med svenska och utländska myndigheter samt intresseorganisationer.

Vidare har Jägareförbundet under 2014 fört en aktiv dialog med svenska myndigheter som Naturvårdsverket och KEMI, samt ammunitionsindustrin och vapenhandlarbranschen för att öka kunskapen om potentiella effekter av ammunitionsbly och behov av åtgärder och produktutveckling. Förbundet har även fört motsvarande dialog med flera utländska jägarorganisationer, och tagit en aktiv roll inom arbetet med ammunitionsbly inom den europeiska jägarfederationen FACE.

Förbundet bistår regelmässigt skyttesammanslutningar med generella råd om hur man undviker att bly sprids från skjutbanor, samt har vid åtta tillfällen under 2014 bistått skyttesammanslutningar med specifika råd om deras anläggningar.

Spår av mårhund och ett infångat mårhundspar.

FOTO: MÅRDHUNDSPROJEKTET

Främmande arter

Jägareförbundets jaktvårdskonsulenter har vid cirka 240 tillfällen (totalt 40 timmar) under året utbildat/informerat totalt cirka 500 jägare och intresserad allmänhet om mårhund, tvättbjörn och om mårhundprojektet vid jägarträffar eller via personliga telefonsamtal/möten. På tre mässor med totalt tiotusentals besökare har det särskilt informerats om arbetet med invasiva arter; Jaktmässa i Kainulasjärvi 25 maj, Utemässan i Lycksele 30-31 maj och NOLIA-mässan i Piteå 2-10 augusti.

Det objektiva varningssystem i form av fasta system av viltkameror i södra och mellersta Sverige har inte gett några indikationer 2014 vad avser invasiva däggdjur.

Utanför uppdraget, som ett speciellt projekt, ligger arbetet med att förhindra mårhundens etablering i landet. Det är ett projekt med stöd från Naturvårdsverket och sker i nära samarbete med våra grannländer. Årsrapporten för 2014 för det projektet bifogas som bilaga.

Mårhundprojektets personal samarbetar tätt med förbundets övriga personal och har under 2014 utbildat cirka 50 biologistudenter på universitetsnivå om invasiva främmande arter, framför allt mårhund och tvättbjörn. Projektets anställda har under året hållit fem föredrag/utbildningar för lokala jägare och allmänt naturintresserad lokalbefolkning för totalt cirka 100 personer.

PRAKTISK JAKT OCH VILTFÖRVALTNING

Information om förvaltning av dov- och kronhjort

Svenska Jägareförbundet har under året bistått Naturvårdsverkets nyinrättade klöv-viltsråd och jaktlagsutredningen med omfattande faktaunderlag rörande främst kronhjort. Underlagen har bestått av markägares och jägares attityder till kronhjort och de skador de åstadkommer, avskjutningsstatistik, sammanställningar av antalet kronhjortskötselområden och deras storlek samt utbredning.

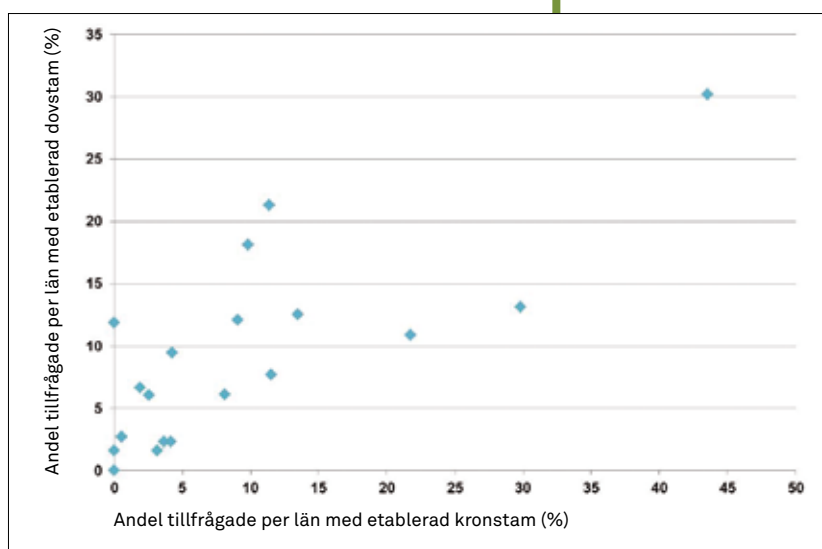
Under 2014 slutrapporterades också det stora kronhjortsforskningsprojekt som förbundet under många år finansierat. Det finns nu ett omfattande faktaunderlag utifrån svenska studier vad gäller kronhjort. Förbundet avser att omsätta det omfattande underlaget till praktiska utbildningar för markägare, förvaltare och jägare under 2015.

Förbundet har under 2014 utbildat en handfull viltförvaltningsdelegationer i förvaltning av kronhjort. Kronhjorten sprider sig över landet vilket skapar ett stort behov av utbildning och kompetensutveckling för den regionala och lokala viltförvaltningen. Cirka hälften av länen i Sverige har idag någon form av förvaltningsplan för kronhjort och några få för dovhjort. Förbundet arbetar fortloppande för att fler län skapar någon form av styrande dokument för hjortförvaltningen samt bistår med underlag och fakta när planer skapas.

I norra Sverige är det främst Jämtland och Västerbotten som är berörda av kronhjort. I Jämtland anordnades en föreläsning angående kronhjortsförvaltning som samlade 44 personer från 19 kronhjortskötselområden.

Inom landets mellersta delar har det genomförts endagsutbildning om förvaltning och jakt på dovhjort för åtta personer vid ett utbildningstillfälle. Vid tolv temakvällar med totalt 525 deltagare har informerats om kronhjortens biologi, förvaltning av en kronhjortsstam och hur man motverkar skador orsakade av kronhjort. Årets och tidigare års informations- och utbildningsinsatser har resulterat i en sänkning av kronhjortstammarnas antal i områden med hög täthet.

I södra Sverige finns både kronvilt och dovilt i lokala populationer spridda över hela landsändan. Förbundets personal har hållit i föreläsningar om viltens biologi och förvaltningsstrategier. I områden med fasta stammar av kronvilt arbetar förbundet för att bilda kronhjortsskötselområden så att en fungerande och kostnadseffektiv jaktlig samverkan kommer igång.

Andelen jaktkortslösare som uppgav att de hade en etablerad stam av dovilt respektive kronvilt på sin jaktmark för varje län på det svenska fastlandet 2013 (6 000 tillfrågade jaktkortslösare med en svarsfrekvens på 63 procent; källa SLU, opublicerade data från pågående studie).

Under 2014 slutrapporterades det stora kronhjortsforskningsprojekt som Jägareförbundet finansierat under många år. Förbundet avser att omsätta det omfattande underlaget till praktiska utbildningar för markägare, förvaltare och jägare under 2015.

FOTO: OSCAR VON STOCKENSTRÖM

1.3 VILTÖVERVAKNING

Allmänna uppdragets mål

- Kunskapen om det svenska jaktbara viltets tillstånd och utveckling är god.
- Främmande viltarter uppmärksammas tidigt.
- En heltäckande avskjutningsstatistik finns för samtliga jaktbara viltarter.

Återrapporteringskrav

- Redovisa avskjutningsstatistik årligen för allt jaktbart vilt, samt uppge hur denna statistik har kvalitetssäkrats, samt försäkra att denna statistik finns lättillgänglig och uppdaterad för allmänheten.
- Ge förslag på hur lokal och regional övervakning av vildsvinsförekomst kan ske.
- Redovisa förbundets uppskattningar av vilttäthet för samtliga jaktbara arter.
- I korthet beskriva de jaktbara stammarnas utveckling.

Avskjutningsstatistik

Arealen från de som rapporterar sin avskjutningsstatistik för jaktåret 2013/2014 har minskat något jämfört med tidigare år. Orsaken beror på att de jaktlag som rapporterar älg på jaktrapport.se också i huvudsak rapporterar övrigt vilt på denna webbplats. Diskussioner förs nu så att även dessa uppgifter kan ingå i den nationella avskjutningsrapporteringen.

Den valda insamlingsmetoden som baseras på rapportering ifrån jaktområden möjliggör en hög geografisk upplösning (jaktvårdskretsar sedan 1996) och metoden har använts i Sverige sedan 1939. Den har kompletterats med en enkätundersökning till jaktkortslösare sedan år 2000. För att säkerställa en hög kvalitet på data så sker kvalitetssäkring av data i flera led. Jaktområdena lägger själva in rapporterna, oftast av en jaktledare som ansvarar och bokför för detta under jaktåret, och sedan följs rapporteringen upp av ansvarig i jaktvårdskretsen, jaktvårdskonsulenten i respektive län samt en slutlig genomgång nationellt.

Flest besök på viltdata.se sker under hösten, då rapporteringen från älgjakten är intensivast. Under perioden september till och med december 2014 noterades drygt 118 000 unika besökare på viltdataportalen. Jämfört med motsvarande period under toppåret 2013 motsvarar det en minskning med sex procent, något som kan bero på att det i den nya älgförvaltningen används flera olika system för rapportering av fälld älg. En eventuellt fortsatt minskad användning av viltdata kan förväntas påverka precisionen i avskjutningsskattningarna på ett negativt sätt.

En viktig funktion i kvalitetsarbetet är extern granskning och huvudsakligen sker den genom publicering i vetenskapliga artiklar, examensarbeten och rapporter. För 2014 levererade vi data till 14 forskare och studenter vid universitet och dessutom till flera myndigheter, journalister, intresseorganisationer med flera. Avskjutningsstatistiken presenteras helt eller delvis i bland annat Skogsstatistisk årsbok och i Jordbruksverkets statistik. För att öka tillgängligheten på jaktstatistik har vi utvecklat nya funktioner och förbättrade statistikverktyg på portalen www.viltdata.se. Den nya versionen kommer att lanseras under mitten av 2015.

Flest besök på viltdata sker under hösten, då rapporteringen från älgjakten är intensivast. Under perioden september till och med december 2014 noterades drygt 118 000 unika besökare på viltdataportalen.

FOTO: MADELINE LEWANDER

Avskjutning klövvilt

För jaktåret 2013/2014 så ökade avskjutningen av dovvilt, kronvilt och rådjur medan vi såg en minskning för vildsvinen som delvis beror på en stor insats att lokalt sänka populationerna året innan. Vildsvinen fortsätter att sprida sig i huvudsakligen västerut ifrån de områden i södra och östra Sverige som har etablerade vildsvinspopulationer och i dessa områden så ser vi ingen minskning av antalet fällda vildsvin.

Då förvaltningen av älg går mot en ekosystemsförvaltning så arbetar vi med att förse älgförvaltningsområden med statistik ifrån övriga klövvilt (se figur). Det är stor skillnad i utbredning och täthet av olika klövviltsarter mellan län men också inom länen.

Vildsvinsbarometern

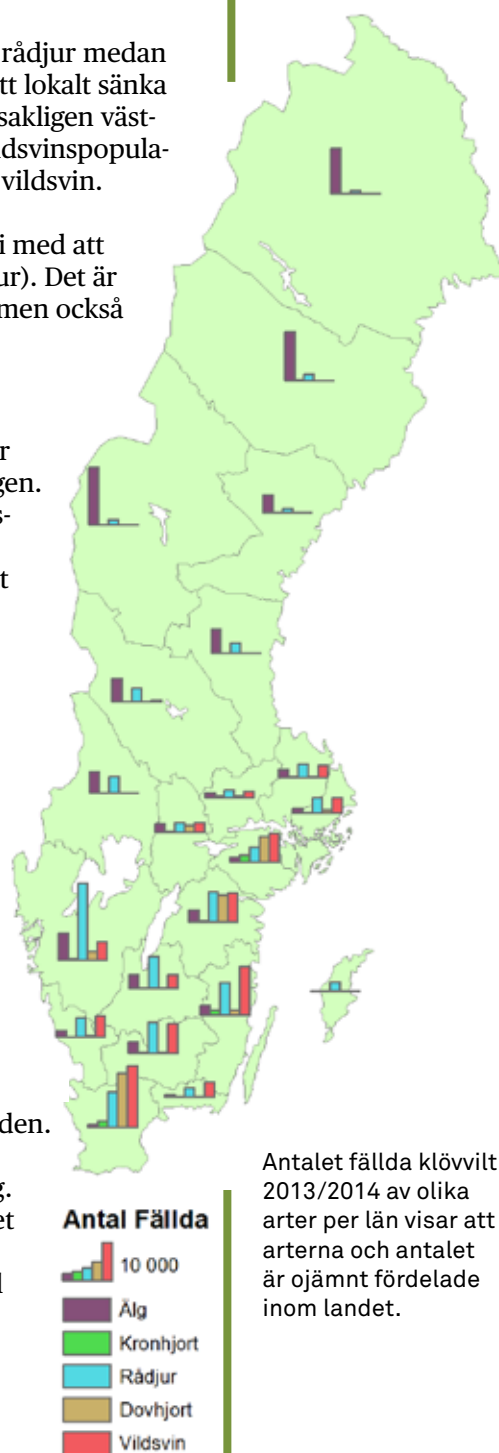
Under hösten infördes vildsvinsbarometern som är ett verktyg som ska underlätta vildsvinsförvaltningen. Det är ett expertsystem där den ansvarige jaktvårdskonsulenten beskriver statusen för populationen och relaterad information i länet varje månad samt ger råd för förvaltningen. Uppgifterna är lätt tillgängliga via Jägareförbundets webbplats och inkluderar även viltolyckorna per månad i samarbete med viltolycka.se.

Vildsvinsbarometern ger översiktlig information om situationen gällande vildsvin på länsnivå.

Kartan till vänster beskriver läget i december 2014 där grön färg indikerar att läget är normalt medan gult anger att situationen kräver högre uppmärksamhet.

Arealen från de som rapporterar sin avskjutningsstatistik för jaktåret 2012/2013 har ökat något jämfört med tidigare år. Hur stor andel av den totala jaktmarksarealen som rapporterna omfattar är svårare att säga då det inte finns något register över vem som jagar på vilka områden.

Den valda insamlingsmetoden möjliggör en hög geografisk upplösning. Rapportering sker enligt förbundets jaktvårdskretsar sedan 1996, vilket huvudsakligen motsvaras av landets kommuner. Metoden har använts i Sverige sedan 1939. Den kompletteras med en enkätundersökning till jaktkortslösare sedan år 2000.

Antalet fällda klövvilt 2013/2014 av olika arter per län visar att arterna och antalet är ojämnt fördelade inom landet.

VILTÖVERVAKNING

Beräknad avskjutning

Beräknad avskjutning jaktåret 2013/2014.
 Rapporterad areal är 9 038 000 hektar,
 vilket är en minskning med sju procent.
 Data inkluderar uppgifter ifrån länsstyrelserna
 (älg och fjälljakten) och SVA.

FOTO GRÅTRUT: NIKLAS LILJEBÄCK

FOTO GRÄVLING: GÖRAN EKSTRÖM

FOTO VILDKANIN: NIKLAS LILJEBÄCK

Art	Fällda 2013/2014	Jämfört med 2012/2013
Alfågel	10	-77 %
Bisam	90	-57 %
Björktrast	1 500	-20 %
Björn	305	1 %
Bläsand	1 300	17 %
Bläsgås	400	-30 %
Bäver	8 200	12 %
Dalripa	35 000	45 %
Dovvilt	36 800	19 %
Ejder	1 400	-20 %
Fasan	30 400	28 %
Fiskmåås	9 100	33 %
Fjällripa	4 300	-35 %
Fälthare	25 400	-16 %
Grågås	24 100	4 %
Gråtrut	5 300	37 %
Gräsand	123 400	9 %
Grävling	33 900	23 %
Havstrut	1 100	69 %
Iller	2 900	21 %
Järpe	6 500	-14 %
Kaja	60 100	4 %
Kanadagås	23 800	-24 %
Knipa	9 100	30 %
Kricka	6 200	-30 %
Kronvilt	7 200	19 %
Kråka	68 300	-40 %

Art	Fällda 2013/2014	Jämfört med 2012/2013
Kråka	68 300	-40 %
Lo	20	-80 %
Mink	7 900	4 %
Morkulla	1 200	0 %
Mård	11 000	-9 %
Mårdhund	140	-18 %
Mufflon	190	-61 %
Nötskrika	36 600	23 %
Orre	19 700	0 %
Rapphöna	2 500	-40 %
Ringduva	78 200	5 %
Rådjur	106 400	10 %
Råka	7 200	8 %
Räv	64 000	-12 %
Sjöorre	20	-84 %
Skata	48 900	12 %
Skogshare	19 000	2 %
Storskrake	1 100	10 %
Småskrake	200	-19 %
Stadsduva	10 300	5 %
Storskarv	600	-91 %
Sädgås	2 700	69 %
Tjäder	16 600	0 %
Vigg	2 500	41 %
Vildkanin	5 200	-37 %
Vildsvin	83 900	-14 %
Älg	95 079	-1 %

Tillgångsstatistik

Avskjutningsstatistiken speglar oftast populationernas storlek men det förutsätter att uttaget ur viltpopulationerna är proportionellt mot antalet djur. För att skatta ett absolut mått eller index på tätheten av olika viltarter finns bara ett begränsat urval av metoder att använda. Spillningsinventering används för bland annat klövvilt men även tillsammans med fångst-återfångstmetodik som bygger på individidentifiering (till exempel björnar och DNA ifrån insamlad spillning).

Svenska Jägarförbundet har under flera år arbetat för att införa metoder som ger skattningar av tätheter eller trender. Vi har infört spillningsinventering av älg och rådjur i klövviltsförvaltningen och vi arbetar med att komplettera älgobsen med observationsinventeringar av kronhjort och vildsvin. Observationer av björnar under älgjakten är en etablerad metod och vi kommer under 2015 att utvärdera om även observationer av lodjur kan användas på samma sätt.

FOTO BJÖRN: GÖRAN EKSTRÖM

VILTÖVERVAKNING

Viltstammarnas status i södra Sverige

När det gäller viltstammarnas status kan det marginellt avvika en del mot det som utläses ur statistiken på föregående uppslag eftersom den avser jaktåret som passerat men statusen inkluderar även hösten.

I Blekinge är kronviltstammen stabil eller möjligen något minskande då avskjutningen stadigt har minskat under de senaste 6-7 åren. Vildsvinsstammen har minskat betydligt, både avskjutningsstatistiken och trafikolyckorna talar för en 20-30 procentig minskning.

I Skåne förekommer vildsvin i stort sett över hela länet och stammen har på många ställen minskat medan den på andra ligger stabil. I Skåne är rådjursstammen minskande. Både kronvilt och dovvilt ökar i antal och utbredning medan älgstammen har legat relativt jämnt senaste åren. Det är mycket gott om gäss och en ökande stam, framförallt av grå- och vitkindad gås. Sädgås förekommer också men skador på lantbruket orsakas främst av de två förstnämnda. Fältviltet minskar tyvärr överlag i länet.

I Västra Götaland ökar vildsvin, kronvilt och dovvilt. Rådjursstammen är stabil i områden utan de större rovdjuren, men minskar kraftigt där det finns lo och varg. Älgstammen är på många håll hög och ska på de ställena minskas för att anpassas till de lokala förhållandena. I några områden ökar antalet rastande gäss kraftigt. Övrigt småvilt minskar tyvärr på grund av ett modernt jordbruk som inte tar hänsyn till dessa arter.

I Östergötland fortsätter älgstammen att minska. Antalet kronvilt och dovvilt ökar och sprider sig inom länet. Rådjurs- och vildsvinsstammen är i samma nivå som föregående år.

Sträckande vitkindade gäss. I Skåne är det mycket gott om gäss och en ökande stam, framförallt av grå- och vitkindad gås.

FOTO: NIKLAS LILJEBÄCK

I Jönköpings län är älg tillgången något lägre än tidigare med vikande slaktvikter under året. Antalet vildsvin har minskat kraftigt, de har sent födda kulingar och fler stora gyltor har inte haft kulingar. Kron- och dovpopulationerna ökar sakta medan rådjursstammen varierar över länet. Det har förekommit flera besök av varg i Jönköpings län och en liten ökning i antalet lodjur. Skogsfågelpopulationerna ökar något och gåspopulationerna ökar kraftigt, främst grågässen.

Älg tillgången i Kronobergs län har generellt minskat något och slaktvikterna på kalv ligger på samma nivå som tidigare, det finns dock en stor variation i vikt mellan kalvarna. Vildsvinsstammen ligger kvar på ungefär samma nivå som 2013. Största andelen av kulingarna föddes i rätt tid under våren och kullstorlekarna var normala till stora. Kron- och dovpopulationerna ökar sakta medan rådjursstammen är stabil eller ökar något, men kan variera över länet.

Rävstammen varierar över länet men får anses vara normal och minken har minskat kraftigt under senare år. Populationen av fälthare varierar men ligger generellt stabil och skogsharen är dessvärre försvunnen från stora områden. Lodjursstammen är relativt konstant men med en svag ökning med 1-2 föryrngingar. Antalet spårobservationer av lodjur ökar i länet. Det är dock svårt att kvalitetssäkra föryrngingar av lodjur på grund av snöförhållandena.

Liksom i andra län upplevs att antalet gäss, svanar och tranor ökar. Även skogshönsen har en försiktigt positiv trend. Däremot ser det dystert ut för fältviltet kopplat till odlad mark.

I Kalmar län minskar antalet älgar medan kronhjort, dovhjort och rådjur ökar något, detta är sammantaget med stora lokala variationer. Vildsvinen har ökat något, vilket också kan ses i antalet trafikolyckor 2014.

Det ser dystert ut för fältvilt kopplat till odlad mark på många håll i södra Sverige. Dovviltstammarna ökar däremot på de flesta håll.

FOTO: KENNETH JOHANSSON
(FÄLTHARE OCH DOVVILT)

VILTÖVERVAKNING

Viltstammarnas status i mellersta Sverige

Älgstammens utveckling inom området påvisar varierande utveckling. Inom Dalarna och Gävleborg är älgstammen stabil om än med lokala variationer. Inom övriga län i området finns tydliga tendenser på vikande älgstam. I Värmland, Örebro och Västmanland är vargens påverkan i detta avseende betydande. Detta avspeglas också tydligt av reproduktionstalen i observationsinventeringen. I delar av Mälardalsområdet tyder låga slaktvikter på att det råder födokonkurrens med annat vilt.

Bra väderförhållanden och god födotillgång har inneburit att vildsvinsstammen hade ett gynnsamt reproduktionsår med stora kullar och god överlevnad. De största vildsvinspopulationerna finns i delar av Örebro och Uppsala län samt länen runt Mälaren. En tydlig trend finns också att vildsvinen ökar allt mer i delar av Dalarna och i någon mån i Värmland.

Kronviltet fortsätter påvisa en svagt ökande trend i större delen av området. Dock sker en aktiv sänkning genom en intensivare jakt i kronviltets allra tätaste kärnområden. Dovviltets förekomst är förhållandevis lokal och utbredningen sker mycket långsamt. I vissa av de områden dovviltet förekommer är tätheten hög.

I områdets norra delar är rådjursstammen fortsatt mycket låg. Predation från lodjur, varg och räv är de främsta orsakerna. I de län eller länsdelar där lodjuren under de senaste åren nått höga nivåer har rådjursstammen sedan en tid minskat kraftigt och har nu stabiliserats på en låg nivå. På Gotland är rådjuren fortfarande i en etableringsfas där populationsökningen är markant trots en allt högre avskjutning.

Bland övrigt vilt kan nämnas grågåsens kraftiga expansion även i Värmland, Dalarna och Gävleborg. I delar av dessa län häckar nu arten på fler platser än tidigare

Vildsvinsstammen hade ett gynnsamt reproduktionsår. I de län eller länsdelar där lodjuren under de senaste åren nått höga nivåer har rådjursstammen sedan en tid minskat kraftigt och har nu stabiliserats på en låg nivå.

FOTO: THOMAS OHLSSON
FOTO: HANS RING

Viltstammarnas status i norra Sverige

Älgstammens utveckling i norra Sverige påvisar varierande utveckling men i huvudsak är älgstammen vikande, på vissa ställen kraftigt vikande efter årets jakt. Då länen är stora förekommer relativt stora variationer även inom respektive län.

Kronviltet fortsätter påvisa en svagt ökande trend i de delar av området där den är etablerad. Rådjuren varierar med åren men det finns inga trender på en tydlig upp- eller nedgång sett över längre tid.

Gässen ökar i omfattning och de allt varmare höstarna gör att gässen blir kvar längre. En möjlighet till jakt sent på hösten på kvarvarande gäss omöjliggörs av dagens jakttider. Även sångsvan ökar och innebär på vissa håll stora problem för lantbruket.

Sälen utgör fortsatt ett problem för både yrkesfisket och fritidsfisket. I Bottenviken är vikaresälen ett större problem än gråsälen.

Björnstammen expanderar vad gäller utbredning även om senaste årens jaktuttag har lett till en stabilisering i norr vad gäller antalet. Lodjuren expanderar och intrycket av lodjursstammen är inte helt i samklang med de senaste officiella inventeringsresultaten. Även järvstammen ökar.

Ripor, tjäder och orre har haft en uppgång i antal efter några sämre år. Variationen är självklart stor, men generellt är det en ökning av stammarna. Även övrigt småvilt har haft ett relativt gott år. Möjligen kan ses en på vissa håll ökad förekomst av rävskaab.

I norra Sverige expanderar björnstammen, liksom lo och järv. Skogshönsen har också haft en uppgång efter några sämre år.

FOTO: GÖRAN EKSTRÖM
FOTO: KENNETH JOHANSSON

1.4 ÄLGFÖRVALTNING

Allmänna uppdragets mål

- En med avseende på ålder och kön väl sammansatt älgstam i balans med betestillgången och rovdjursförekomsten har uppnåtts genom att älgförvaltningsarbetet stöds och samordnas strategiskt och operativt på lokal nivå.

Återrapportering

Jägareförbundet ska redovisa:

- Hur förbundet har arbetat med att stödja älgförvaltningsgruppernas arbete och vilka resultat som har uppnåtts.
- Vilken utbildning som erbjudits aktiva inom älgskötselområden och antalet deltagare.

Älgobs

Jägareförbundet har från och med 2014 i uppgift att kvalitetssäkra och lagra all älgobs samt att överföra denna till länsstyrelsernas älgportal Älgdata för presentation. Älgobs registreras av jägare i Jägareförbundet system Viltdata eller i något av systemen Jaktrapport eller Moosecare. I de senare fallen överförs uppgifterna till Viltdata i realtid via en webbtjänst. I Viltdata sker rimlighetskontroller rörande tidpunkt, omfattning (antal jägare, antal timmar, antal observationer) samt logik (till exempel att en fälld älg även måste vara observerad) varefter data lagras. Sammanställd data levereras en gång per dygn till Älgdata via en XML-tjänst.

Totalt har 5,4 miljoner obstimmar registrerats under jaktåret 2013/2014. Av detta har 78 procent registrerats i Viltdata, 16 procent i Jaktrapport och återstående 6 procent i Moosecare. Totalt hade 91 procent av landets älgförvaltningsområden (motsvarande 98 procent av arealen) minst 5 000 obstimmar registrerade (det minsta antalet timmar för att erhålla säkra data). Även 29 procent av landets älgskötselområden hade minst 5 000 obstimmar medan motsvarande värde för licensområden var endast 0,6 procent.

Stöd till älgförvaltningsgrupper

Informations- och utbildningsverksamhet har omfattat bland annat älgsimuleringsprogrammet Älgfrode och tolkning av inventeringsdata. Vidare sker rådgivning vid utformning av älgförvaltningsplaner både via fysiska träffar samt tidvis omfattande kontakter via telefon och mail.

I mellersta delarna av landet har 35 älgförvaltningsområden omfattande 3,2 miljoner hektar helt eller delvis genomfört spillningsinventering av älg där vi organiserat och varit stöd vid tolkningen av resultatet. Sammantaget vid information och älgförvaltningsutbildning riktad mot älgförvaltningsgrupperna har man haft större fokus mot dessa i de södra delarna än i övriga landet. Norra och mellersta delarna låg ett år före men i takt med att deltagarna i älgförvaltningsgrupperna ändras så ska en omfattande utbildningssatsning ske 2015.

Utbildningar som erbjudits älgskötselområden

De utbildningar som har erbjudits är Älgobs, Älgfrode, Viltdata, Bilda och driva ett älgskötselområde, Spillningsinventering, Viltdata, Älgjakt i rovdjursområden, Tolka data, Förvaltningsmodeller, Formulera mål. Olika utbildningsteman bedrivs ofta i kombination. Totalt har 4234 personer deltagit i utbildning.

En kraftigt ökad utbildningsinsats har gett ökad kunskap och mindre motsättningar. Det gäller både på jaktlagsnivå och mellan olika jaktlag. Delar av detta kan utläsas ur Fokusprojekt älg (se bilaga). Vidare erbjuds utbildning i form av självstudier via webbplattformen E-jakt som utnyttjas av 433 personer/jaktlag.

Jägareförbundets personal rapporterar att de använt 9 010 timmar och mött 6 038 personer vid information och utbildning i älgförvaltningsfrågor.

Fokusprojekt älg

Under året genomfördes Fokusprojekt älg, vilket innebar en omfattande kartläggning och analys av det system för älgförvaltning som infördes jaktåret 2012/2013. Huvudsyftet var att öka kunskapen om systemet samt att fastställa i vilken mån målen uppnåts. Fokusprojektet har i hög grad inriktats mot älgförvaltningsgruppernas arbete, då dessa utgör en helt ny hierarkisk nivå i älgförvaltningen.

Projektet har samordnats med den utvärdering av älgförvaltningen som genomförts av Naturvårdsverket (regleringsbrev 2014) i syfte att förse denna utvärdering med relevanta data och analyser. En stor mängd av de resultat som tagits fram i fokusprojektet återfinns också i Naturvårdsverkets slutrapport.

De huvudsakliga resultaten presenterades vid ett heldagsseminarium på Öster Malma 28 augusti med cirka 170 åhörare och har även dokumenterats skriftligt (se bilaga). Resultaten kommer under 2015 att utgöra en grund för utbildningar och informationsmaterial riktade till älgskötselområden, älgförvaltningsgrupper och viltförvaltningsdelegationer.

Förutom data kring fällda älgar och statliga fällavgifter så efterfrågades följande data från respektive länsstyrelse (varvid de flesta uppgifter också erhöles, dock inte samtliga älgskötselplaner):

1. Samtliga planer för landets 149 älgförvaltningsområden.
2. Samtliga planer för landets cirka 1 100 älgskötselområden.
3. Uppgifter rörande medel i de länsvisa älgvårdsfonderna, främst för länsstyrelsernas egen administration och kostnader för älgförvaltningsgrupperna.
4. Uppgifter rörande registreringar/avregistreringar av älgjaksområden.

Några huvudsakliga resultat (se även bilaga):

- I samband med införandet av den nya älgförvaltningen så minskade antalet registrerade älgjaksområden med 80 procent, från cirka 25 000 till cirka 5 000.
- De statliga fällavgifterna för älg ökades i samtliga län utom Västernorrland.
- Ökningen av statliga fällavgifter medförde att intäkterna i de länsvisa älgvårdsfonderna ökade med 36 procent, från 25,0 miljoner kronor 2011/2012 till 33,9 miljoner kronor 2012/2013 trots att avskjutningen minskade med cirka 3 500 älgar.
- Totalt använde länsstyrelserna 13,5 miljoner kronor till egen administration under 2013/2014, detta motsvarade 40 procent av den totala intäkten (statliga fällavgifter + registreringsavgifter).
- Totalt användes 7,1 miljoner kronor för älgförvaltningsgrupperna, i genomsnitt motsvarande knappt 8 000 kronor per medlem i älgförvaltningsgrupperna
- Av landets 149 älgförvaltningsplaner så var hela 94 procent enhälligt antagna medan ordförande hade använt sin utslagsröst en eller flera gånger i 22 procent av grupperna.
- Den totala planerade avskjutningen i älgförvaltningsplanerna var cirka 100 000 älgar. "Omsorg om skogen" (skogsskador, foder) var dominerande anledning till vald avskjutning. Den faktiska avskjutningen blev cirka 95 procent av planerad avskjutning. Älgförvaltningsområden med god tillgång till data uppnådde sitt avskjutningsmål i högre grad än områden med sämre datatillgång.
- Älgförvaltningsområden med etablering av varg och/eller björn minskade sin planerade avskjutning i relation till bedömd predation.
- Endast fyra av tio älgskötselområden nådde sitt avskjutningsmål +/- tio procent.
- Generellt är tillgången till data i förvaltningen god eller kan enkelt förbättras

Slutsatserna av fokusprojektet är att älgförvaltningen blivit mer adaptiv, främst på älgförvaltningsområdesnivå, att systemet inte blivit kostnadseffektivt samt att markägarnas inflytande på älgförvaltningen har stärkts.

1.5 VILT OCH TRAFIK

VILTOLYCKA
Ring SOS 112

Mål

- Minska lidandet för trafikskadat vilt genom att tillhandahålla kompetenta eftersöksekipage.

Återrapportering

- Förbrukade medel för att tillhandahålla uppdaterade listor med eftersöksekipage för trafikskadat vilt.
- Förbrukade medel för utbildning av eftersöksekipage.
- Hur förbundet har medverkat till en förbättrad organisation för eftersök av vilt som skadats av spårbunden trafik.

Verksamhetens utveckling

2014 har präglats av planering av förändringsarbete och verksamhetsutveckling. Gällande eftersöksorganisationen har anledningen varit den förestående omorganisationen av polismyndigheterna till en myndighet.

I arbetet för att förebygga uppkomsten av viltolyckor har Nationella Viltolycksrådet (NVR) också flyttat fram positionerna, mot fler faktiska åtgärder. Som grund för att finna riktning och innehåll på NVR:s arbete med att förebygga viltolyckor har en omfattande tankesmedja genomförts med förbundet och andra samarbetsparter i NVR. Detta arbete utmynnade under 2014 i en landsomfattande handlingsplan för organisationer ingående i NVR samt uppstart av projekt i två län med syfte att testa och utvärdera åtgärder på området.

Under året har förbundet prioriterat insatser för både att höja kompetensen hos eftersöksekipage och att åstadkomma en tydlig och väl fungerande eftersöksorganisation. Utbildning är centralt för eftersöksekipagens kompetensutveckling.

Jägarsidan har också under året på alla nivåer fört givande diskussioner om hur eftersöksorganisationen ska nå högre uppklärande av eftersöken. Detta har lett till både utbyte av värdefulla erfarenheter och framtagande av verktyg att använda utifrån lokala förutsättningar och behov. Dessutom har förbundet inom jägarsidan inventerat kunskap och efterlevnad vad gäller regelverk, riskbedömning samt återrapportering av utförda uppdrag. Från länsnivån rapporterades inga problem omkring dessa frågor, men naturligtvis bevakas dessa frågor löpande.

Internt genomförde förbundet också ett arbete för att tydliggöra dels uppdraget Vilt och trafik, och dels roll och ansvar inom NVR. Exempelvis har ett dokument tagits fram som beskriver uppdraget för lokalt ansvarig för eftersöksorganisationen inom jägarsidan. Förbundet har också sammanställt förslag på effektivisering av eftersöksorganisationen för vidare process inom NVR.

Eftersöksorganisationen fick under 2014 relativt få eftersöksuppdrag föranledda av spårbunden trafik. Detta beror på Trafikverkets bristande rutiner för rapportering av viltolyckor. Organisationen är sedan ett par år förberedd för det utökade arbete det kan medföra och vi har även erbjudit stöd i att förbättra rutinerna.

Även under 2014 var arbetet med att i hela landet tillhandahålla eftersöksekipage för trafikskadat vilt utmanande. Detta mycket beroende på den successivt förhöjda ambitionsnivån. Totalt förbrukade förbundet 819 401 kronor på att tillhandahålla uppdaterade listor med eftersöksekipage.

Utbildning

Under årets första kvartal lanserade förbundet ett nytt utbildningspaket vad gäller eftersök. Detta föregicks av ett omfattande arbete för att fånga synpunkter och förankra utbildningens innehåll med förbundets rikstäckande organisation av instruktörer för utbildningen.

Den teoretiska delen av utbildningen har sedan lanseringen i februari 2014 haft över 500 kursdeltagare.

Dessutom har förbundet under året skapat tydlighet och struktur vid utbildning av eftersöksinstruktörer. Totalt har förbundet förbrukat 847 644 kronor för utbildning.

Kommunikation

Under året har förbundet tillsammans med polismyndigheten över hela landet varit väl representerat på informationsmöten för eftersöksjägare inom NVR. Förbundet har också över hela landet försett medier med information om viltolycksproblematiken. Även förbundets medlems-tidning har rapporterat om aktuella frågor inom området.

På jagareforbundet.se finns webbsidor för uppdraget Vilt och trafik samt eftersöksverksamheten. Syftet med sidorna är att ge aktuell information till såväl allmänhet som NVR:s eftersöksorganisation. Under tredje kvartalet omarbetades och utökades dessa webbsidor. Detta möjliggjorde ännu mer informativa och lättnavigerade webbsidor. Och prioriteringen av denna insats grundades på att det är ett effektivt sätt att nå en stor del av målgrupperna. Antalet användare av dessa webbsidor har under året varit cirka 4 000.

Förbundets informationsfilm om viltolyckor har under året visats cirka 8 000 gånger på internet. Filmens målgrupp är allmänheten och syftet är både att informera om hur viltolyckor kan undvikas och hur man ska agera om olyckan ändå är framme.

Nationella Viltolycksrådet

Förbundet har under året varit väl representerat på såväl regionala som nationella möten med Viltolycksrådet och på rådets årliga seminarium. Speciellt intensivt arbete detta år innebar förbundets aktiva medverkan i framtagandet av NVR:s handlingsplan och framtida organisering av NVR.

VILT OCH TRAFIK

Viltolyckor

Till polisen rapporterade allmänheten drygt 46 000 viltolyckor på väg under 2014. NVR:s eftersöksjägare rapporterade under samma period över 41 500 utförda uppdrag till NVR:s databas. I NVR:s databas registrerades knappt 900 viltolyckor med spårbundna fordon, men det faktiska antalet olyckor var betydligt fler.

Generellt ligger viltolyckstalen för klövviltet relativt konstant sedan NVR startades 2010. Värt att nämna är ändå att älgen under 2014 visar de klart lägsta olyckstalen på dessa fem år. Vad gäller dovhjorten ökar olyckstalen år för år under denna tidsperiod. Älg- och rådjursolyckorna står hur som helst fortsatt för den överväldigande majoriteten av alla viltolyckor.

En faktor som påverkar antalet viltolyckor är storleken på trafikarbetet (trafikvolymerna). Under 2014 ökade detta med omkring 2,5 procent. Under de tre senaste decennierna har trafikarbetet i allmänhet ökat med omkring 1-3 procent årligen. Men några få år under dessa decennier minskade istället trafikarbetet litet. Detta utgör undantag och skedde under finanskriserna på 1990-talet och 2000-talet.

Älg och rådjur står för majoriteten av alla viltolyckor även om älgen under 2014 visar på de lägsta olyckstalen på fem år.

FOTO: PO WERNERSSON/
VILTSKADEFONDEN

1.6 YRKESMÄSSIG UTBILDNING

Generella mål

- Kompetensen hos landets yrkesjägare är hög.
- Tillgången på utbildade yrkesjägare är i nivå med behovet.
- Utbildningen är objektiv och förmedlar därmed kunskap om jakten och viltvården i landet utifrån olika perspektiv.

Återrapportering

- Vilken utbildning som bedrivits under året i korthet.

Utbildning och verksamhet

I vanlig ordning genomfördes ett så kallat elevprov för de jaktelever som slutfört sitt första år i utbildningssystemet. Provet hölls på Stensnäs i Blekinge. De elever som blev godkända på detta prov gick i maj en tvådagars utbildning på Öster Malma där bland annat växt- och fågelkunskap drillades. Den tredje dagen hölls elevmöte där samtliga personer som är aktiva som jaktelever eller praktikanter var inbjudna.

Under mars hölls Svenska Yrkesjägarförbundets (SYF) årsmöte. Jägarförbundets utbildningschef deltog för att informera om Jägarförbundets syn på den utredning angående viltmästarkursen som gjordes under 2013. Årsmötet antog de förslag som angavs i denna utredning. Utredningen har tagit hjälp av en referensgrupp där representanter från forskning, skogsbruk och viltförvaltning uttryckt sina synpunkter på vad en framtida viltmästare bör kunna för att vara intressanta för respektive bransch.

Förslagen i utredningen går kortfattat ut på att viltmästarkursen kommer att breddas från och med kursen 2018. Detta kommer främst ske genom ändrade antagningskriterier. En större andel av studenterna ska komma från akademiska utbildningar, forskningen eller från företag och myndigheter, till exempel länsstyrelsen.

I september var antagningen till 2015 års viltmästarkurs klar. Totalt blev 15 jaktelever och 4 i gruppen akademiker antagna. De fyra sistnämnda är antagna på annan kvot än jakteleverna och syftet med dessa är att bredda kompetensen i gruppen samt att förse arbetsmarknaden med administrativt kompetent personal för jaktliga frågor. Kursen består av 17 manliga och 2 kvinnliga deltagare.

I september 2014 var antagningen till 2015 års viltmästarkurs klar.

FOTO: ANDERS BROBY

Öster Malma den 18 mars 2015

Björn Sprängare
Förbundsordförande

Bo Sköld
Generalsekreterare

Martin Dagermark
Av årsstämman vald
auktoriserad revisor

Sören Larsson
Av årsstämman
vald revisor

Svenska Jägarförbundet, Öster Malma, 611 91 Nyköping